

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Z OBISKA PREDSEDNIKA TITA V MAKEDONIJI

Predsednik Tito je obiskal Negotin na Vardaru in Kavadar

potem pa je odpotoval proti Dojranu

Kavadar, 28. maja (Tanjug). Na svojem potovanju po Makedoniji je predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo danes dopoldne obiskal Negotin na Vardaru in Kavadar. Spremljali so ga visoki državni voditelji Makedonije. Na železniški postaji v Negotinu, okrašeni z zelenim cvetjem, so mu privedli zelo prisrčen sprejem. »Vaš obisk,« je rekel predsednik OLO titoveškega okraja Aco Icev, »bo za nas, za vse delovne ljudi našega okraja pobuda za napred in delo na vseh področjih našega življenja.« Predsednik Tito se je prisrčno zahvalil za tople besede.

Na vsej poti od železniške postaje v Negotinu do Kavadara in nazaj na poti proti Djevdjeliju je ljudstvo predsednika navdušeno pozdravljalo. Ljudje so stali v več kilometrov dolgem spalinju in obšli predsednika Tita s cvetjem. Na poti v Kavadar je obiskal kmetijsko posestvo Iljo Vilarova, ki ima velike vinograde, urejene na plantažni podlagi. Tu se je mudil približno pol ure in si ogledal posestvo. Delovni kolektiv mu je podaril tri miniaturne sodčke s črnim in belim vinom ter žganjem, ki ga pridelujejo na tem posestvu.

so privedli predsedniku Titu prisrčen sprejem, v katerem so sodelovali skoraj vsi prebivalci. V Kavadaru si je predsednik republike ogledal veliko vinsko klet, v kateri je prostora za kakih 5 milijonov litrov vina. Ob odhodu je rekel: »To, kar sem videl tu, je velik uspeh, ki ste ga dosegli. Vi imate neomejene možnosti, toda prizadevajte si, da boste s kakovostjo tekmovali z drugimi pridelovalci v deželi.« Pred odhodom so mu izročili lepo darilo in album slik. Ob odhodu iz Kavadara mu je prebivalstvo znova privedlo navdušene manifestacije.

Po obisku Negotina na Var-

daru je prispel predsednik Tito v opoldanskih urah v Djevdjeliju. Tam si je ogledal kmetijsko zadrugo »Izvorskic« v Bogdancih, oddaljenih kakih 10 km od Djevdjelije. Predsednik zadruge Djočkov mu je tolmačil uspehe makedonskih kmetovalcev. Zadruga obsega 500 kmetičkih gospodarstev, ki imajo kakih 400 ha zemlje. Zadruga je zgradila prekope, po katerih namaka 120 ha zadržne zemlje. Z bližnjega griča si je predsednik Tito ogledal vzorno obdelane plantaže riža, bombaža, paradiznikov in drugih poljskih pridelkov. Predsednik zadruge mu je povedal, da je zaslužila zadruga v enem mesecu samo s sviloprejkami 40 milijonov dinarjev.

V zadržnem vinogradu je predsednik Tito stopil k mladi trti, na kateri visi že več grozdov. Naštel jih je za približno 14. Predsednik zadruga pa je pripomnil, da ta trta ni najboljša. Predsednik Tito je pristopil k drugi trti in naštel še več grozdov. Predsednik zadruga je rekel, da ne bi zasadi nove sorte trte, če ne bi pridelali na hektar 20.000 kg grozdja. Ogled te vzorne zadruge je trajal dobri dve uri, potem pa se je predsednik Tito s svojim spremstvom odpeljal v Dojran.

Na poti po Makedoniji od Skoplja prek Titovega Veleša, Negotina na Vardaru in Kavadar ter naprej proti Djevdjeliju in Dojranu je pot dolga nad 200 km. Predsednik Tito si je s svojim spremstvom ogledal na tej poti več vzornih gospodarstev.

V ponedeljek je začel obratovati prvi agregat hidrocentrale v Mavrovem. Silka prikazuje slovesen trenutek, ko je predsednik Tito prerezal vrstico, kar je bilo znamenje za začetek obratovanja hidrocentrale.

Zahodni krediti Poljski

Washington, 28. maja (AP). — Poučeni krogi napovedujejo, da bodo ameriško-poljska gospodarska pogajanja zaključena ob koncu tega ali v začetku prihodnjega tedna. Podpisali bodo sporazum, po katerem naj bi dala Mednarodna banka za izvoz in uvoz Poljski 15 milijonov dolarjev posojila. Razen tega naj bi ZDA dobavile Poljski za 35 milijonov dolarjev žita, bombaža za 35 milijonov in maščob v vrednosti 10 milijonov dolarjev. Te dobave bi plačala Poljska v svoji valuti. Poljska pa naj bi znova začela odplačevati svoje predvojne dolge ZDA. Lotili naj bi se tudi priprav za pogajanja, na katerih bi uredili vprašanje ameriškega nacionaliziranega premoženja na Poljskem.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET JE SPREJEL

NOVE UREDBE, ODLOKI IN SKLEPI

s področja gospodarstva, prosvete, ljudskega zdravja in socialne politike

Na včerajšnji seji, ki ji je predsedoval podpredsednik Svetozar Vukmanović, je ZIS sprejel več uredb, odlokov in sklepov s področja gospodarstva, prosvete, ljudskega zdravja in socialne politike ter ratificiral več mednarodnih sporazumov. ZIS je sprejel uredbo o državnih materialnih rezervah, s katero so urejena materialnopravna vprašanja s tega področja. Po tej uredbi tvorijo državne materialne rezerve posebni blagovni skladi, namenjeni za kritje izrednih potreb družbene skupnosti ter za gospodarske ukrepe na trgu.

NEKATERE CARINSKE OLAJSAVE

ZIS je potem sprejel uredbo o carinskih tarifih za blago, ki ga državljanji uvažajo oziroma prejemajo iz tujine. Državljanji bodo plačevali za to blago carino po stopnjah, določenih v carinski ta-

rifi, razen v primerih, določenih s to uredbo ali s posebnim zveznim predpisom. Stopnje se izračunajo na podlagi seznama vrednosti blaga, ki bo nabit na vidnem mestu v vseh prostorih, kjer se blago carini. Uredba predvideva tudi nekatere olajšave. Tako bodo naši državljani oproščeni carine za blago, katerega vrednost ne presega 50.000 din, s pogojem, da posamezne vrste ne presegajo potreb enega gospodinjstva. Če je vrednost večja ali če količina posameznih vrst proizvodov presega potrebe enega gospodinjstva, se plača redna carina na vrednost, ki presega 50.000 din. Isto velja za blago, ki ga uvozijo tuji državljani jugoslovanskega porekla in jugoslovanski državljani s bivališčem v tujini, ki običajno svoje sorodnike v Jugoslaviji. V tem primeru je

oproščeno carine blago v vrednosti do 150.000. Tudi od darilnih paketov, ki ne presegajo vrednosti 20.000 din, ne bo treba plačevati carine.

UREDBA O OSNOVNIH SREDSTVIH GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

ZIS je sprejmenil in dopolnil uredbo o upravljanju osnovnih sredstev gospodarskih organizacij (Nadaljevanje na 3. str.)

Madžarsko-grška pogajanja

Atene, 28. maja (AFP). Tu se mudi madžarska misija, ki bo s predstavniki grške vlade proučila možnosti, da bi se obe deželi zblížali na političnem in gospodarskem področju. Madžarsko delegacijo vodi državni podsekretar v zunanjem ministrstvu Istvan Sebel. Razpravljali bodo o tem, kako bi odpravili težave, ki ovirajo izmenjavo veleposlanikov, ter o obnovi trgovskega sporazuma iz leta 1953.

Naši pozdravi in želje komunistom na Finskem in Izraelu

Beograd, 28. maja (Tanjug) — Generalni sekretar ZKJ Josip Broz Tito je poslal XI. kongresu KP Finske, ki se bo jutri začel, naslednjo pozdravno brzojavko: »Dragi tovariši, v imenu Zveze komunistov Jugoslavije Vam pošiljam prisrčne pozdrave in prek Vas vsem članom vaše Partije. Kongres vaše Partije zaseda v času, ki terjata povečano dejavnost in solidarnost vseh mirosljubnih sil v boju za ohranitev miru na svetu, v interesu napredka in socializma. V pripravi, da bodo sklepi vašega kongresa pomemben prispevek v tem

boju, želim kongresu plodno in uspešno delo.»

Pozdravno brzojavko je poslal generalni sekretar ZKJ Tito tudi XIII. kongresu KP Izraela, ki bo prav tako začel jutri svoje delo. Brzojavka se glasi:

»Dragi tovariši, po tej poti pošiljam delegatom kongresa in vsem članom KP Izraela tovariške pozdrave z željo, da bi bilo delo kongresa uspešno in plodno. Prepričan sem, da bodo sklepi XIII. kongresa nov prispevek v boju progresivnih sil za ohranitev miru na svetu in za krepitev socializma.«

BURGIBA SE ODDALJUJE

od Francije spričo njene vojne politike v Severni Afriki in gospodarskih ukrepov nasproti Tuniziji

Pariz, 28. maja (Tanjug). Tuniska Ustavodajna skupščina je sinoči pooblastila predsednika vlade Burgiba, naj ukrene vse potrebno za ohranitev narodne neodvisnosti in za odpravo gospodarskih ovir za blaginjo dežele. To je bil rezultat dolge debate v parlamentu spričo sklepa francoske vlade, da blokira svojemu bivšemu protektoratu vse finančne kredite, ker podpira alžirsko osvobodilno gibanje.

Francoski politični krogi izražajo danes zadovoljstvo, da tuniska vlada ni takoj zahtevala od Ustavodajne skupščine, naj deželo izloči iz deviznega področja franka ter razveljavi vse gospodarske in finančne sporazume s Francijo. Hkrati pa se politični krogi boje, da takšna zmernost

krepi pozicije Tunizije na bodočih pogajanjih.

Francoska vlada je prejšnji teden sklenila ustaviti finančno pomoč svojem bivšemu protektoratu v znesku 20 milijard frankov za kritje njegovega proračunskega primanjkljaja. V zadnjih šestih mesecih je Francija dvakrat zmanjšala pomoč Tuniziji in jo trikrat začasno ustavila s izgovorom, da Tunizija podpira alžirske upornike.

»Ne moremo si misliti nevtalnosti Tunizije v alžirskem vprašanju,« je rekel predsednik Burgiba pred Ustavodajno skupščino. »Dokler bodo francoske čete operirale na tuniskem ozemlju in ga uporabljale za oporišče v operacijah proti alžirskemu prebivalstvu, ne bomo imeli druge mož-

nosti, kakor da nudimo bratsko-mu alžirskemu ljudstvu, ki se bori za svojo neodvisnost, sleherni pomoč.«

V Tuniziji je zdaj 75.000 francoskih vojakov ali dvakrat več, kakor jih je bilo pred letom dni. To je drugi element resnega spora med Tunizijo in Francijo. Tudi pogajanja za ureditev tega vprašanja so ustavili. Skrajna napetost pa je nastala, ko je Francija ustavila finančno pomoč.

Tuniski parlament je sinoči priporočil vladi, naj razveljavi vse preference in privilegije za francosko blago in odslej enako ravna s francoskimi trgovskimi partnerji Tunizije kakor z ostalimi. Tuniški diplomatski predstavniki v ZDA in Veliki Britaniji so že dobili navodila, naj zaprosijo dežele, v katerih so akreditirani, za finančno in gospodarsko pomoč.

Pozornost po svetu spričo govora predsednika republike v Mavrovu

Beograd, 28. maja (Tanjug). — Casopisne agencije in radijske postaje so v daljših izveščkih objavile odlomke iz govora predsednika republike Tita v Mavrovu. Agencija »France Presse« opozarja na Titove besede o načelih, ki so eksistence kot najnem pogoj za rešitev človeštva. Maršal Tito, je rečeno v poročilu, se je odločno zavzel za razorožitev in prepoved jedrskih poskusov. Obširno objavlja tudi tisti del govora, v katerem je predsednik Tito govoril o odnosih Jugoslavije z drugimi državami, in predsednikove izjave o tem, da je treba v odnosih z vzhodnimi deželami iskati čedalje več elementov, ki nas zblížujejo. Agencija v svojem poročilu opozarja še na tisti del govora, v katerem je rečeno, da lahko gledamo na mednarodne odnose z velikim upanjem v prihodnost.

Agencija »Reuter« posveča v svojem poročilu največjo pozornost tistem delu govora, ki se nanaša na zboljšanje stikov med Jugoslavijo in vzhodnoevropskimi deželami, citira pa tudi odlomek o tem, da ima Jugoslavija dobre odnose z ZDA, Veliko Britanijo in Francijo ter ostalimi zahodnimi deželami.

Tudi agencija Associated Press posveča pozornost odnosom Jugos-

lavije z deželami Vzhodne in Zahodne Evrope ter dobesedno navaja posamezne dele iz govora predsednika Tita.

Evropske in druge svetovne radijske postaje so prav tako citirale posamezne dele iz Titovega govora.

ITALIJANSKA VLADA PRED GOSPODARSKIMI NUJNOSTMI

Gospodarski interesi rahljajo vezi z Atlantsko zvezo in zahodnim trgom

Rim, 27. maja (Tanjug). Tu živahno komentirajo namen zunanega ministra Pelle, da bi zamenjal dosedanjega generalnega sekretarja v zunanjem ministrstvu, veleposlanika Rossija Longija. Longi se je namreč nedavno sprl s predsednikom republike Gronchijem in demokratičnimi predstavniki, ki zagovarjajo Gronchijeva gledišča, ko je zadržal Gronchijevo poslanico predsedniku Eisenhowerju. V njej je Gronchi kritiziral nekatere strani politike Atlantske zveze in zahteval, naj se Zveza prilagodi novemu položaju v zvezi s popuščan-

jem mednarodne napetosti. Longi je bil doslej v palači Chigi predstavnik skrajne atlantičistične politike, ki jo je zastopal tudi dosedanji minister Martino. Pella namerava imenovati na njegovo mesto kakega diplomata, ki bi boljje ustrezal novi smeri v zunanji politiki nove vlade, zlasti prilagojevanju Atlantske zveze novim pogojem.

Nova vlada in novi zunanji minister Pella tudi menita, da vprašanje zahodnoevropskega skupnega trga v svojih podrobnostih ne ustreza v celoti gospodarskim koristim Italije. Po njunem mnenju ta trg ne bo odstranil italijanske hiperprodukcije v kmetijstvu. Italija je zadevala v izvozu svojih kmetijskih presežkov na težave, ker so njeni pridelki predragi in ne morejo konkurirati na svetovnem trgu. Vlada bi hotela, da se vprašanje izvoza pridelkov uredi v okviru zahodnoevropskega skupnega trga.

Visoke cene italijanskih kmetijskih pridelkov so posledica velikega števila zaposlene delovne sile. Toda Italija ima že zdaj 1,8 milijona brezposelnih in kake štiri milijone na pol zaposlenih, tako da v kmetijski proizvodnji ne more zmanjšati števila delovnih sil. To vprašanje je čedalje bolj pereče tudi spričo prodiranja mehanizacije na vas. Zato bo vlada zahtevala, naj bi to vprašanje uredili z izvozom kmetijskih pridelkov iz Italije v druge evropske

dežele ali pa z izseljevanjem kmetijskih delavcev.

Nova italijanska vlada je glede evropskega gospodarskega združevanja in skrbeh še posebej spričo zaostalih južnih pokrajin. Konkurenca na svetovnem trgu zahteva nove investicije v industriji. Tako odvajajo na Sever sredstva, ki so bila namenjena zaostalemu Jugu. Italija je pričakovala, da bo lahko dobila sredstva za industrializacijo Juga iz skupnega sklada zahodnoevropskega trga. Toda velik del sredstev iz tega sklada pojde v francoske prekomorske posesti, ki bodo na drugi strani ustvarile novo konkurenco za izvoz italijanskih kmetijskih pridelkov. Zato bi nova vlada hotela, da bi s pogodbami natančneje določili tudi obveznosti drugih evropskih dežel glede finaniranja investicij na italijanskem Jugu. Od Atlantske zveze pa zahteva razširitev atlantskega sodelovanja tudi na gospodarsko in socialno področje.

Skupina zahodnih
novinarjev v Beogradu

Beograd, 28. maja (Tanjug). — V Beograd je prispela skupina 19 novinarjev iz ZDA in 9 evropskih dežel, ki bodo na povabilo visokega komisarja OZN za begunce Lindta obiskali več sprejemnih centrov za madžarske begunce v Jugoslaviji in se seznanili z njihovimi problemi. Pri nās se bodo mudili 5 dni in bodo potovali v Mataruško Banjo, Belo Crkvo in Gerovo, od ondod pa v Avstrijo, kjer bodo prav tako obiskali sprejemne centre madžarskih beguncev.

Plevenovi zaključki

o spremembi gospodarske in alžirske politike za izhod iz sedanje krize francoske vlade

Pariz, 28. maja (Tanjug). René Pleven je sinoči zaključil posvetovanja s političnimi prvaki. V dobro obveščanih krogih poudarjajo, da so ga ti razgovori privedli do zaključka, da so finančni problemi bistveni za izhod iz vladne krize. Možnost naglega finančnega ozdravljenja je treba po njegovem mnenju iskati v opustitvi gospodarske liberalizacije, za katero se je Francija zavzela s članstvom v Evropski organizaciji za gospodarsko sodelovanje. Kontingentiranje in omejitve uvoza pa bi bila samo začasna značaja in ostala bi v veljavi samo do uravnovešenja plačil-

ne bilance. Odločni finančni ukrepi so potrebni tudi na notranjem torišču z omejitvijo proračunskih izdatkov, hkrati pa bo treba odrediti izredne davke.

Kar zadeva alžirsko vprašanje, ki je bilo druga točka njegovih posvetovanj, Pleven meni, da je nujno potrebno napraviti konec sedanji »politični paralizi«. Francija si mora pridobiti zaupanje alžirskega prebivalstva. Po Plevenovem mnenju tudi ne bi bilo treba izključiti možnosti, da bi sklicali konferenco predstavnikov vseh področij Francoske unije, ki bi z vlado proučili državnopravno ureditev Alžira.

Glede nove vlade sta dve možnosti. Prva je v tem, da bi sestavili vlado »široke narodne unije« s sodelovanjem socialistov in desnice. Takšno vlado bi spet sestavil Mollet. Pleven se ogreva za to možnost, ker bi ne šlo toliko za novo vlado, kolikor za reorganizacijo in razširitev sedanje. Druga možnost bi bila, da bi sestavili manjšinsko vlado iz vrst malih strank v centru. V tem primeru bi bržčas dobil mandant sam Pleven, pripadnik demokratsko-socialne unije odpora.

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 29. maja
Se pretežno oblačno. Temperatura ponoči med 5 in 9, v Primorju 11, čez dan do 15, v Primorju 18 stopinj C.

Stanje vremena:
Področje visokega zraka pritiska nad Evropo še nadalje slabi, medtem ko je depresija v Sredozemlju upadla, tako da je dotok hladnega zraka v naše kraje oslabljen.

Delavsko ali družbeno upravljanje?

O družbenem upravljanju na socialističnih kmetijskih posestvih — finančno samostojnih zavodih, ki delajo pod vodstvom Kmetijskega inštituta ali Agromomske fakultete v Ljubljani, že dalj časa tečejo razprave. Kolektivni posestev kot inštitut so prišli do zaključkov, da družbeno upravljanje ni prineslo pričakovanih uspehov, med drugim tudi zaradi togosti nekaterih zakonov in predpisov. V upravnih odborih so kolektivni preiskbo zastopali, saj je v njih le ena tretjina ali celo manj članov neposrednih proizvajalcev, medtem ko so drugi člani zunanji. Le-ti se čisto premalo zanimajo in poglabljajo v proizvodno problematiko posestev.

V Sloveniji je skupno osem posestev — zavodov s samostojnim finančnim poslovanjem. Šest od teh vodi Kmetijski inštitut, dve pa agronomski fakulteti v Ljubljani. Dejavnost teh posestev se razlikuje od drugih socialističnih posestev. Ukvarjajo se tudi s selekcijsko znanstveno dejavnostjo, ki je zelo pomembna spriča velikih nalog, ki jih ima naše kmetijstvo. Resolucija Zveze ljudske skupščine obvezuje vsa socialistična posestva, da podvojijo proizvodnjo, selekcijska posestva pa morajo biti tudi prva v boju za kakovost. Sedaj je od zrelosti posameznega kolektiva precej odvisno, kako pojmuje naloge selekcijskega posestva. Nedvomno je treba zagotoviti selekcijsko delo, ki resda terja več stroškov, a je v korist vse družbe.

Sedaj na selekcijskih posestvih niso zadovoljni s sestavo upravnih odborov. V njih je premalo proizvajalcev, ki bi odločali o materialni problematiki in ki bi s prenašanjem sklepov upravnega odbora znali razgibati kolektiv. Med zunanjimi člani upravnih odborov (predstavniki Kmetijskega inštituta, Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov, občinskih ljudskih odborov, združenih zvez itd.) so nekateri zelo delavni, na posestov Beltinci prav vsi in mnogo pomagajo v različnih koristnih predlogih. So pa tudi taki, ki prihajajo na seje upravnih odborov samo zato, da pasivno poslušajo in nekaj zvedo, a nekateri celo menijo, da so vse dolžni storiti predstavniki Inštituta.

Na selekcijskem posestvu Črnelo sedaj delavci niso toliko prizadeti kot takrat, ko so imeli delaško upravljanje. Vsi člani kolektiva namreč nimajo vselej razumevanja za poskuse, ki določijo neobljivo izgubo, so pa nujni na področju znanstvenih raziskav. Če bi postalo posestvo spet podjetje v delavskem upravljanju, naj bi bilo pogodbeno vezano s Kmetijskim inštitutom za raziskovalno dejavnost, o kateri bi odločal delavski svet, medtem ko naj bi bili v delavskem svetu in upravnem odboru predstavniki Inštituta. Če pa bi posestvo ostalo finančno samostojen zavod, naj bi prišlo v upravnih odborov več predstavnikov kolektiva, saj je mnenje vseh slovenskih selekcijskih posestev, naj bi številni članovi upravnih odborov zpisali na 15, predvsem o pridelačev, ki bi na upravnih odborih prikazovali problematiko, dajali predloge za uspešnejše delo, hkrati pa bili živa vez med upravnim odborom in kolektivom. Člani kolektiva naj bi sododločali tudi prek sindikalnih organizacij ali z udeležbo na sejah upravnih odborov.

NOVE UREDBE, ODLOKI IN SKLEPI ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

KREDITI ZADRUGAM in individualnim proizvajalcem

(Nadaljevanje s 1. strani)

v skladu z ustreznimi določbami zveznega družbenega plana za leto 1957. Te spremembe in dopolnitve predvidevajo, da se bo investicijsko vzdrževanje v prihodnje financiralo v breme materialnih stroškov, torej v breme režije. Važna je dopolnitev, ki predvideva, da se sredstva amortizacije za investicijsko vzdrževanje po stanju z dne 31. junija 1957 prenesejo v sklad obratnih sredstev, kjer se bo investicijsko financiranje investiralo iz rednih finančnih sredstev.

Narodna banka je na današnji seji seznanila ZIS s splošno kreditno bilanco ter problemi in nalogami, ki se nanašajo na kreditno monetarno področje. Z odlokom o kreditih za povečanje obsega poslovanja gospodarskih organizacij bo omogočeno, da bodo le-te povečale sklade obratnih sredstev. Odlok je pomemben prehodni ukrep za ustvaritev vseh potrebnih pogojev za popolni prehod na novi sistem zagotovitve obratnih sredstev.

Eden izmed pomembnih ukrepov, ki jih je sprejel na današnji seji ZIS, je odlok o kreditih članom zadrug in individualnim kmetijskim proizvajalcem za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Glavni namen tega odloka je, da se vzgotovi materialna podlaga kooperacije med splošno kmetijsko zadrugo in individualnim proizvajalcem. Narodna banka bo dajala kmetijskim zadrugam kredite proti 2% letnim obrestim. Tako bodo lahko zadruge kreditirale individualne proizvajalce. Kredite bo moč porabiti tudi za nakup kmetijskih strojev in orodja. Za podlago za kredit bo odsej potreba, za katero bo kredit porabljen, ne pa letni dohodek kakor doslej. Kredit, ki ga bodo dobivali privatni proizvajalci, ne bo mogel biti večji od 50% vrednosti njihovih nepremičnin. Pri tem pa ohišnica ni upoštevana.

Za vse uporabnike kredita obrestna mera ne more biti večja od 4%.

KRITJE IZGUBE KMETIJSKIH ORGANIZACIJ, NASTALIH ZARADI POPLAV IN PODZEMELJSKIH VODA

ZIS je sprejel odlok o kreditih za kritje negativne razlike pri

razdelitvi skupnega dohodka kmetijskih organizacij in odlok o uporabi sredstev obvezne rezerve gospodarskih organizacij, upostavljene v letu 1955. S temi dopolnitvami je omogočeno, da kmetijske zadruge z določenimi pogoji prenesejo del skladišnega prostora na okrajne zadružne poslovne zveze.

Z uredbo o kritju izgub, ki jih imajo kmetijske organizacije od izrednih poplav in podzemeljskih voda, je urejeno vraščanje povračila te škode. Kredite bodo dobivale kmetijske organizacije s pomoštvom pristojne politično-teritorialne enote, vrniti pa jih bodo morale najpozneje do konca leta, v katerem je nastala izguba.

SPREMEMBE UREDBE O TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

Da bi odstranili nekatere pomanjkljivosti v prometu s kmetijskimi pridelki, je ZIS na današnji seji spremenil in dopolnil uredbo o trgovinski dejavnosti trgovinskih podjetij in obratov. Spremembe predvidevajo, da kmetijske organizacije oziroma zadruge in proizvajalci prosto določajo pogoje pogodb o proizvodnji in dobavi kmetijskih pridelkov. Ker sedanji predpisi o trgih ne ustrezajo pogojem na trgu kmetijskih pridelkov, je s spremembami urejeno tudi vraščanje trgov na debele in na drobno; ki se organizirajo na gospodarskih področjih in v potrošnih središčih. ZIS je sprejel tudi odlok o odobravanju brezobrestnih kreditov za kontrahiranje kmetijskih pridelkov v letošnjem letu.

EKSPERIMENTALNE TELEVISIJSKE POSTAJE V BEOGRADU, ZAGREBU IN LJUBLJANI

Za hitrejšo in učinkovitejšo ureditev stanovanjskega vprašanja je ZIS dopolnil uredbo o

ustanovitvi republiških skladov za stanovanjsko izgradnjo. Od 1. julija bodo podjetja v sestavi Skupnosti jugoslovanskih železnic plačevala 50% prispevka za stanovanjsko izgradnjo neposredno v republiške sklade.

ZIS je proučil tudi poročilo komisije za revizijo petletnega investicijskega programa izgradnje televizije v naši državi. Televizijsko omrežje bomo zgradili v treh etapah. Za zdaj bodo dobili poskusne televizijske postaje samo Beograd, Zagreb in Ljubljana. Za nakup tehnične opreme so potrebna devizna sredstva zagotovljena.

ZIS je sprejel, spremenil in dopolnil tudi uredbo o prisilnem plačevanju davkov in drugih proračunskih dohodkov, odlok o načinu in pogojih dajanja kreditov za izgradnjo celice za desinfekcijo in dezinfekcijo rastlinskih pošiljk pri izvozu in uvozu, uredbo o ustanovitvi zvezne komisije za fizikulturo ter odlok o cepljenju za zaščito vsega prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi. Cenjenje bo obvezno proti črnim kozam, javici, tetanusu, tuberkulozi in steklini, toda samo za ljudi, ki so jih ugriznile stekle ali steklene osumljene živali.

ENKRATNA PODPORA UPOKOJENCEM IN INVALIDOM

ZIS je sprejel na današnji seji tudi odlok o drugi enkratni podpori upokojencem in invalidom za letošnje leto. Podpora bo znašala 50% mesečne pokojnine oziroma invalidnine, ki pripada upokojencem za julij 1957, izplačana pa bo najpozneje s pokojnino oziroma invalidnino za avgust.

Na koncu je Zvezni izvršni svet ratificiral več mednarodnih sporazumov.

Dne 27. t. m. je odpotovala v Peking jugoslovanska kulturna delegacija, ki jo vodi predsednik Zveze jugoslovanskih književnikov Josip Vidmar. Na sliki: Slovo na zemunskem letališču

DNEVNIK

Kulturne VESTI

SOVJETSKI STROKOVNIAKI ZA JEDRSKO ENERGIJO so večer obiskali inštitut »Jožica Stefanec« v Ljubljani. Po ogledu inštituta je sovjetska delegacija, v kateri je šest znanstvenikov, odpotovala v Kranj, kjer so si ogledali tovarno »Skra«. Sinoči so sovjetski gostje odpotovali proti Beogradu.

Za 26,3% VEČJO PROIZVODNJO so dosegli v prvem četrtletju tega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta — tako so ugotovili na včerajšnjem zasedanju Ljudskega odbora mariborskega okraja, na katerem so razpravljali in sklepali o spremembah okrajnega družbenega plana in proračuna v zvezi z novimi predpisi o razdeljevanju dohodka. Na drugi strani pa so materialni stroški v prvem četrtletju tega leta narasli kar za 42% v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, tako da se bodo morali kolektivni gospodarskih organizacij kar najbolj resno lotiti tega vprašanja.

VINKOVŠKA MLADINA JE BILA NAGRAJENA s prehodno zastavo za uspehe, ki jih je dosegla v izgradnji športnih objektov. Mladinska organizacija okraja Jankovci je od 1. aprila do 25. maja dala nad 55.000 prostovoljnih delovnih ur.

JUGOSLOVANSKI ZDRAVSTVENI DELAVCI, ki so bili v Zenevi na zasedanju Svetovne zdravstvene organizacije in jih je vodil sekretar za ljudsko zdravstvo Zveznega izvršnega sveta dr. Herbert Kraus, so se večer vrnili iz Zeneve. Naša delegacija se je aktivno udeležila dela X. skupščine Svetovne zdravstvene organizacije, v vseh njenih odborih in komisijah.

SLOVENSKA FILHARMONIJA ODHAJA V ITALIJO

V petek odideta na drugo turnejo po Italiji zbor in orkester Slovenske filharmonije. Naš reprezentativni glasbeni ansambel bo v Italiji priredil več koncertov v Bresciji, Asculu Picenu, Aquili ter Messini in v Palermu na Siciliji. Program koncertnih nastopov Slovenske filharmonije v Italiji obsega tri velika glasbena dela za orkester, zbor in soliste, in sicer: Orffovo kantato »Carmina Burana«, dirigent Samo Hubad, Dvořakovo »Stabat Mater« pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića in Verdijev »Requiem« z dirigentom Radom Simontičem. Skupno s člani zbora in orkestra Slovenske filharmonije bodo odpotovali tudi naslednji solisti ljubljanske Opere, ki bodo peeli v imenovanih delih: Vilma Bukovec, Nada Vidmar, Bogdan Stritar, Miro Brajnik, Janez Lipušček, Zdravko Kováč, Danilo Merlak in kot gost Dušan Popović.

IZID NAGRADNEGA NATEČAJA ZA OTROŠKE RISBE V NOVEM SADU

Društvo predavateljev likovne umetnosti Vojvodine je skupaj z Zvezo društev prijateljev mladine razpisalo pred časom natečaj za otroško risbo s posebnimi temi na znane domače tekste, ena tema pa je bila prosta. Natečaj so se lahko udeležili otroci od četrtega do šestnajstega leta starosti. Te dni so v Pionirskem domu v Novem Sadu razstavljena na natečaj priseljena dela. Skupaj je prišlo 410 pošiljk s 14.000 risbami, razstavljenih pa je 570 risb iz 140 različnih krajev in iz nad 200 šol. Zdaj so bile javnosti sporočene tudi nagrade: zlato medaljo je prejela 14-letna Novosadanka Radmila Iakčić, ena srebrna medalja je šla v Koner, druga pa v Niško Banjo, štiri bronastih medalj so šle štiri v Mursko Soboto, no ena v Trnopolje, v Celje, v Ljubljani in v Sežani. Z bronasto medaljo so bila nagranjena tudi nekatera skupinska dela.

MIHAIL SOLOHOV PRIDE V JUGOSLAVIJO

Na povabilo založbe »Bratstvo i jedinstvo« iz Novega Sada bo obiskal Jugoslavijo znameniti ruski skladatelj Mihail Solohov. Omenjena založba namerava namreč izdati drugi del romana Solohova »Zorana ledina«, katerega odlični so začeli izhajati v sovjetski reviji »Zvezdo«. Enega teh odlomkov je pred časom objavila tudi Naša sodobnost.

ZACELA BO IZHAJATI NOVA REVILIJA ZA KNJIŽEVNOST IN KULTURO

Na pobudo mlajše generacije slovenskih književnikov je bila ustanovljena pri Zvezi študentov na Ljubljanski univerzi »Revija 57«. Urejevala jo bosta kot glavna in odgovorna urednika Veno Taufer in Vital Klavž in uredniški odbor. Revija združuje vse poveljni rod slovenskih književnikov, Obsegala bo literarne, publicistične in kritične. Prva številka je že v pripravi in bo izšla predvidoma konec junija.

ZDRUŽITEV UMETNISKIH AKADEMIJ V SRBIJI

Na seji Izvršnega sveta Srbije so sklenili, da bodo ustanovili po sprejetem osnutku zakona o umetniški akademiji skupno akademijo, ki jo bodo sestavljale dotodanje akademije za igralsko umetnost, za glasbo, za likovno in za uporabno umetnost. Ta skupna akademija bo skrbela za vključevanje dela med temi visokimi umetniškimi šolami. Umetniška akademija bo samostojna ustanova univerzitetnega tipa, z lastnimi organi upravljanja, kakor pri univerzitetnih organih. Vprašanje razmerja Umetniške akademije kot celote in posameznih akademij v njenem sestavu rešuje načrt na isti način, kot so ti odnosi urejeni na univerzi.

D. Vresnik

Nova tarifa izvoznih in uvoznih koeficientov

Revizija koeficientov predstavlja važen ukrep za stabilizacijo na notranjem trgu

V naših izvoznih in uvoznih koeficientih smo letos že pogosto razpravljali, predvsem v zvezi s pojavom, da neprimerni koeficienti včasih povzročajo neskladnosti med domačimi in inozemskimi cenami in kvarno vplivajo na oblikovanje cen na domačem trgu. To vprašanje že dolgo kompleksno proučujemo na merodajnih mestih, kjer so pripravili tudi primerne ukrepe.

Koeficienti so bili sprva zamišljeni kot instrument za izravnano razlike med domačimi in tujnimi cenami, kmalu pa so postali tudi orodje naše zunanjetrgovinske politike ter sredstvo za pospeševanje izvoza in zaščite domače proizvodnje. Pri določanju višine koeficientov je pogosto sododločal namen omogočiti izvoz tudi tistim proizvajalcem, ki imajo nadpovprečne proizvodne stroške, kar pa je le otežkočalo proces postopne odprave disproporcij med cenami in disparitet naprepi cenam v inozemstvu. Nastale pa so tudi neskladnosti med izvoznimi koeficienti za določene vrste blaga na eni strani in uvoznimi koeficienti za isto ali sorodno blago na drugi strani, kar je precej zameglilo tudi rentabilnostne račune izvoza določenih vrst blaga. Skratka, izkazalo se je, da ne moremo s istimi instrumenti hkrati doseči več smotrov, zlasti če si le-ti nasprotujejo, in da je treba uvesti tak izvozno-uvozni režim, ki bo z ekono-

mskimi merili stimuliral čim racionalnejšo blagovno izmenjavo s tujino. Zato se zdaj proučuje uvedba sistema carin, kar pa zahteva daljše priprave.

Ker pa sedanji sistem koeficientov včasih močno ovira naše napore za stabilizacijo na notranjem trgu, je bilo treba kot prehodni ukrep najprej revidirati sedanje koeficiente. Zato je Komisija za zunanjo trgovino te dni predpisal docela novo tarifo izvoznih in uvoznih koeficientov. Postavke po novi tarifi bodo začele veljati osmi dan po objavi, to je 30. maja, in sicer za vse tiste izvozne in uvozne posle, ki bodo sklenjeni od tega dne dalje.

Značilnost nove tarife je ožji razpon med posameznimi koeficienti. Najvišji izvozni koeficient je zdaj 2,00, kar pomeni, da izvozniku ni mogoče priznati večjega izkupitka v dinarjih, kakor je dvakratni znesek po obratnem tečaju. Tudi ostale spremembe pri koeficientih predstavljajo predvsem znižanje. Kaže, da

MNENJA — KRITIKA — POLEMIKA

Montažna šola?

Spremenjena struktura prebivalstva, trebene velike investicije, saj si šolskega prirastek in osredotočenje v industrijskih poslopija izpod nekaj sto milijonov sploh centrih so marsikje povzročili šolstvu hude ne moremo predstavljati.

Pomanjkanje šolskih poslopij in učnih prostorov seve ni v vseh primerih tako kritično. Ponekod je celo dobro, saj so tudi primeri, ko šolsko poslopje ni dovolj zasedeno. Nagle spremembe v prelivanju prebivalstva iz kraja v kraj neredko vplivajo tudi na potrebe in načrte za gradnjo šolskih poslopij.

POSTOPOMA EDINO REALNO

Materialnih težav šolstva seveda ne bo moč rešiti naenkrat, saj znašajo potrebe okrajev po več milijard, ki jih družba ne bo mogla odstopiti v krajšem roku. Zato nikakor ne bi smeli čakati, da bodo ta sredstva naenkrat na razpolago, ampak v okviru razpoložljivih možnosti in širših načrtov postopoma reševati to vprašanje. Tako mišljenje je v glavnem že prevladalo in je tudi edino realno. V tem smislu so na primer prosvetni delavci iz Pomurja predlagali, da bi bilo treba ustvariti ustrežne sklade pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih, ki bi omogočali postopno urejevanje in gradnjo šolskih poslopij.

NACRTI — VELIKA TEŽAVA

Gradnja šolskih poslopij je otežkočena zaradi pomanjkanja načrtov. So primeri, ko so sredstva delno zagotovljena, del pa ni moč začeti, ker ni gradbenega načrta. Prosvetni delavci menijo, da bi bilo mogoče to pomanjkljivost odpraviti, če bi arhitekti in projektivni biroji dokončno proučili to vprašanje in pripravili nekaj tipov šolskih poslopij, kar bi investitorjem znatno olajšalo delo. Verjetno je, da tako šablonsko in shematično projektiranje ne ustreza sodobnim načelom arhitekture, vsekakor pa bo treba najti neki kompromis.

KAKO PRILAGODITI NAČIN GRADNJE?

Pri izgradnji šolskih poslopij lahko opazimo v glavnem neko konservativnost. Naša šolska poslopja so večinoma zelo masivna, s klasičnim gradbenim materialom zidane stavbe, ki po svojem stroju ne dovoljujejo prezidav in preureditev, ki jih recimo narekuje poznejši razvoj. Gre tako za zmanjševanje kot za povečanje šolskih kapacitet. Nagle spremembe v naseljenobujemo in hočemo.

sti, ki jih bo sodobni razvoj stalno poten-

KAKO RESITI PROBLEM

Sodobne šole si ne moremo misliti brez ustreznih učilnic, kabinetov in prostorov za telesno vzgojo. Žal pa nimamo opraviti le z modernizacijo šole, ampak predvsem s pomanjkanjem šolskih prostorov sploh. Stanje je marsikje tako kritično, da utegne vsako odlašanje roditi še hušje posledice. Ni moč zanikati, da na področju šolstva ni bilo marsikaj storjeno. Okrajni in občinski ljudski odbori si že vsa leta prizadevajo, da bi rešili ta vprašanja, vendar toliko sredstev ni bilo, da bi jih bilo moč rešiti naenkrat. Za šolska poslopja so po-

PREMOG, VODA, NAFTA

Izjava predsednika Jugoslovanskega nacionalnega odbora Svetovne konference za energijo inž. Miličevića

Od 5. do 11. junija bo v Beogradu pod pokroviteljstvom podpredsednika Zveznega izvršnega sveta tovariša Edvarda Kardelja XI. posebni sestanek Svetovne konference za energijo. Na njem bodo razpravljali o pomenu energije za razvoj gospodarsko nerazvitih dežel.

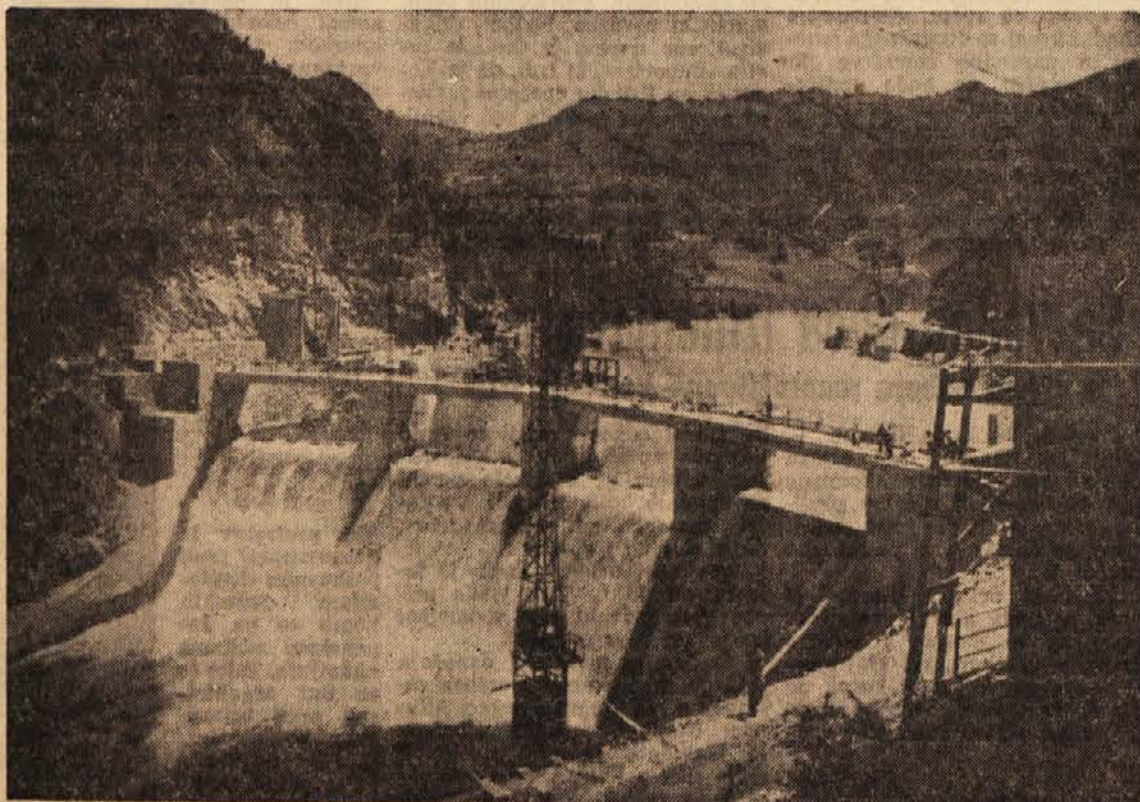
V tej zvezi je dopisnik »Ljudske pravice« v Beogradu zaprosil podpredsednika Svetovne konference za energijo in predsednika Jugoslovanskega nacionalnega odbora SKE inž. Cedomila Miličevića, naj pove kaj o pomenu tega zasedanja.

POMEN KONFERENCE

Zasedanja Mednarodne konference za energijo, je rekel Miličević, so pregledni izkušnji, misli in praksi najboljših strokovnjakov na posameznih področjih človeške dejavnosti. Ta zasedanja pomenijo tudi spodbudo za nove napore in uspehe. Zborovanja strokovnjakov bogatijo znanje in omogočajo koristno izmenjavo gledišč. V tem je pomen tudi beograjskega zasedanja Svetovne konference za energijo.

Sedanje zasedanje se od prejšnjih posebnih sestankov Svetovne konference za energijo loči po tem, da je poudarek na gospodarskih vidikih glede pomena energije za razvoj gospodarsko nerazvitih dežel, to se pravi glavni temi zasedanja. Upamo, da bo zborovanje najuglednejših predstavnikov s področja energije na svetu jasneje pokazalo pot in bolj osvetlilo to vprašanje, eno najvažnejših sodobnih vprašanj. Ne smemo prezreti, da je energija

eden glavnih činiteljev za vsa vprašanja, na katera so zaposodarski razvoj katerekoli deželje in da imajo zdaj, glede na pomor kakor tudi pomoči in raz-

Jez hidrocentrale Jajce II.

aktualnost problema nerazvitih dežel, urejanje tega vprašanja in mednarodni odgovori na tem področju še večji pomen. Prav s tega zorišča gledano je vloga beograjskega zasedanja nedvomna tako po številu udeležencev zasedanja kakor tudi po kvaliteti pripravljenih referatov.

SESTANEK ZNANIH STROKOVNJAKOV

Jugoslovanski nacionalni odbor SKE si je prizadeval doseči, da bi prišli v Beograd najbolj znani strokovnjaki za energijo. Zanimanje za to zasedanje je veliko, tako da se bodo njegovega dela udeležili ljudje z vseh celin, kar je nenavadno pomembno za razprave na zasedanju, kakor tudi za uspeh zasedanja v celoti. Temu v prid govori tudi veliko število napisanih referatov (več kot 200), zlasti pa njihova dogrnata kvaliteta. Čeprav so referati že dotiskani, prejema Jugoslovanski nacionalni odbor, organizator zasedanja, še zmeraj prijave in sporočila delegacij, da bodo prinesle s seboj še nekatere referate in koreferate.

Priprave za beograjsko zasedanje so terjale od članov Nacionalnega odbora in Organizacijskega odbora veliko naporov. Zdal je prvokrat, da je v Jugoslaviji takšen sestanek. Število tujih delegatov je veliko, referati so tiskani v štirih jezikih, angleščini, francoščini, nemščini in ruščini, za tisk so porabili okrog 15 ton papirja, potek zasedanja pa bodo hkrati prevajali v štiri delovne jezike po najsoodobnejšem radijskem sistemu. Dosele v naši državi še ni bilo nobene konference, ki bi imela podoben obseg. Naši ljudje so si morali izredno prizadevati, da bi uredili

N. K.

zumevanju naših najvišjih oblasti je prepisati, da je bilo moč vse to pravočasno urediti.

Na koncu bi rad izrazil upanje in željo v uspeh beograjskega zasedanja, ki bo prispevalo k razvoju energetike na svetu in mednarodnemu sodelovanju na tem področju.

N. K.

ANALIZA TRGOVINSKE ZBORNICE ZA OKRAJ LJUBLJANA

Kako izboljšati organizacijo preskrbe z mesom

Trgovinska zbornica za okraj Ljubljana je pripravila obsežno analizo sedanega stanja preskrbe prebivalstva Ljubljane z mesom in mesnimi izdelki s predlogi za izboljšanje te preskrbe. Analiza navaja obilo podatkov o organizaciji odkupa živine, o preskrbi z mesom in o finančnem poslovanju podjetij, kakor tudi o gibanju potrošnje s primerjalnimi kalkulacijami cen. Med drugim ugotavlja, da opazamo znatne razlike med odkupno in prodajno ceno, saj se pri kalkulaciji cene mesa na odkupno ceno goveje živine dodaja še 100 do 120%, pri praških normalno dodajajo na odkupno ceno 60 do 70%.

Vzroke normalnih razponov je iskati v deloma slabi interni organizaciji nekaterih podjetij za promet z mesom, pa tudi v prevelikem odstotku priznanega kmeta v maloprodaji mesa. Precej vpliva na cene imajo tudi kmetijske zadruge, ki si zaračunavajo maržo celo v primerih, ko podjetje kupi živino od kmeta na svojem sedlu. Kalkulacije kažejo, da nekatera podjetja ne ravnavo pravilno z odkupljeno živino, ki včasih čaka v hlevih klavnice tudi po 14 dni, pri tem pa izgublja na teži, ker se pravilno ne krmi. Zato bi bilo treba potrebe trga vskladiti z odkupom na terenu.

REORGANIZACIJA MESARSKIH PODJETIJ

Referat prihaja do zaključka, da je treba še naprej odpravljati nepravilnosti pri odkupu živine in nuditi pomoč zadrugam, da bodo zajele vse presežke ter pospeševati organizacijo živinskih sejmov in zadruginih dogovorov, na katerih bi podjetja odkupovala živino neposredno od proizvajalca. Razen tega je treba razširiti preskrbo z ribami, divjadjo in perutnino in tako doseči večjo pestrost prehrane.

Na temelju analize prihaja referat do zaključka, da je treba izvesti reorganizacijo mesarskih podjetij, da bi imel detaljist proste roke pri nabavi blaga, se pravi, če ne bi dobil blaga po ugodni ceni pri ljubljanskih grostih, bi izkoristil možnost nabave druge. Ločitev nadrobne prodaje mesa od mesarskih podjetij, bi pripomogla tudi k izboljšanju kakovosti mesa. Detaljist, ki bi imel proste roke pri nabavi mesa, bi siliil grostična podjetja, da bi pri odkupu živine bolj pazila na kvaliteto in odkupne cene. Manjše mesnice v obrobni predelih mesta, ki nimajo večjega prometa, bi kazalo pavšalirati. V grostično dejavnost naj bi vključila tudi Gospodarska slovska zveza, ki bi nudila blago ljubljanski klavnici.

PET VARIANT ZA REORGANIZACIJO

Referat vsebuje pet variant za reorganizacijo trgovske mreže za prodajo mesa, sestavljenih na temelju posvetovanja z nekaterimi podjetji in ljubljansko klavnico. Po prvi varianti naj bi imeli tri izključno grostična podjetja, ki bi se ukvarjala tudi s predelavo mesa, prodajalne mesa pa naj bi se osvojile kot samostojna detaljistična podjetja za prodajo mesa ali kot mesnice s pavšalnim obračunom. 64 poslovalnic, ki imajo letni promet od 10 do 30 milijonov din, naj bi prišlo v sestav detaljističnih podjetij za prodajo mesa ali pa bi postale samostojne trgovine. Manjše poslovalnice bi prešle na pavšalni obračun, neren tabline pa bi kazalo ukiniti.

Po drugi varianti bi bili v Ljubljani dovolj dve grostični podjetji (Tovarna mesnih izdelkov in Tovarna mesnih konserv Vič), ki bi jih kazalo sodobno urediti. Kot razlog se navaja tudi okolnost, da danes v nekaterih podjetjih stroji niso niti popolnoma izkoriščeni. Detaljistična mreža pa bi reorganizirali enako, kakor po prvi varianti.

Po tretji varianti naj bi se izdelovalje prodajalne s prometom nad 30 milijonov din letno, ki bi jih bilo treba urediti na najmodernejši način in bi prodajale meso po sodobnih načelih po željah potrošnikov, kar bi prisililo ostale prodajalne k postopnemu izboljšanju opreme in k spremembi načina prodaje.

Četrto varianta zastopa komiteta za proučevanje cen mesa pri ObLJ Ljubljana Center. Po tem predlogu naj bi se iz obstoječih podjetij »Mesnice in »Mesar« ustanovilo eno proizvajalno podjetje, poslovalnice pa naj bi prevzeli dve detaljistični podjetji. Ostala tri podjetja bi poslovala kakor doslej. Detaljistična prodajna mreža bi lahko nabavljala mesto tudi pri zunanjih podjetjih. Ta reorganizacija je mišljena kot prva faza, ki bi ji pozeje sledila odcepitev predelovalne obrti in grostiranja od nadrobne prodaje.

Poslednja peta varianta pa predvideva dve grostični podjetji, in sicer novo klavnico v Založu in staro ljubljansko klavnico, ki naj bi postala podjetje za klanje živine in predelavo mesa. Obe podjetji bi krali tudi za izvoz in bi morali biti najmoderneje opremljeni. Odpadla bi vsa manjša mesarska podjetja v bližini okolice Ljubljane, razen v Kamniku, Litiji, Šiški in notranjskih občinah. Detaljistična prodajna mreža pa bi se vedela tudi v tem primeru osamosvojila.

S.

Kakšno bo poletje?

V prvi polovici junija in julija mnogo dežja — Kaj pravi beograjski meteorolog Boris Koljčicki o letošnjem vremenu

Vremenske razmere v bližnjem poletju so za kmetijstvo ugodne, tako da bi lahko o letošnjem poletju rekli, da je izrazito »kmetijsko«, se pravi, da bomo imeli dovolj, mestoma pa tudi mnogo padavin z dokaj enakomerno razporeditvijo. Iz izkušenj mnogih prejšnjih podobnih letin lahko sklepamo, da vreme pozimi in spomladi jasno kaže na analogijo vremena tudi v letošnjem poletju. Skoraj vsa pretekla leta, ko je bila prva polovica pomladi suha, je bilo navadno v poznejših mesecih, ko je v drugi polovici pomladi in v vse poletje, mnogo ali dovolj padavin, kar je za kmetijstvo najbolj važno.

Po navadi imamo po milejših zimah poleti dovolj padavin, po hladni zimi pa pritise hujša vročina. Prav tako nastajajo po hladnejših zimah zaradi taljenja snega mečvirja, tako da zemljo težko obdelujemo ali pa jo obdelujemo precej pozno, kakor n. pr. lani.

Takšna poletja, po mili zimi, imamo kratkotrajno vročino, vmes pa mnogo padavin. Dosedanji vremenski razvoj jasno kaže, da se bo takšno vreme nadaljevalo tudi poleti. Zlasti mnogo padavin v obliki popoldanskih ploh s hladnejšim vremenom bo mo imeli vse do prve polovice junija. Nekaj podobnega bo tudi

v prvi polovici julija. V drugi polovici junija kakor tudi julija pa lahko pričakujemo kratkotrajno vročino in nekoliko bolj suho vreme. Mesec avgust bo, kar se tiče legepa vremena, bolj izenačen in umirjen. Bodo pa plohé tudi avgusta, čeprav bolj redke.

Septembra se bo vreme v glavnem ustalilo. Pričakovati je relativno malo padavin in več sončnih dni oziroma toplejše vreme.

Kmetovalce zanima, ali se je v tem poletju bati toče. Nedvomno bo padala toča, zlasti v prvi polovici junija pa tudi v prvi polovici julija, ko pričakujemo močnejše plohé, kajti toča je posledica velike razlike v temperaturi, ko nastajajo nevihtni oblaki. To se pravi, da tedaj, kadar ni hude vročine, tudi toče ni. Skratka, kadar nastajajo velike razlike v temperaturi, navadno tedaj, ko se menjata topli in hladni zračni tok, lahko računamo s krajevnimi nevihtami in popoldanskimi plohami.

Takšno vreme, kakor je letos, povzroča neprimerno manj škode kakor pa suha leta, je poudaril Boris Koljčicki. Leta 1949, 1951, 1953 in 1955 so bila vsa plodna, oziroma povprečni donos je bil v primerjavi z leti suše boljši.

N. K.

Odobrena so nova posojila

Jugoslovanske investicijske banke

Na IX. seji upravnega odbora Jugoslovanske investicijske banke, ki je bila 25. maja, so sprejeli predlog sklepa o pogojih in načinu odobravanja investicijskih posojil brez natečaja za investicijske objekte, ki ugodno vplivajo na plačilno bilanco.

Za dograditev objektov, ki so jih začeli graditi, so odobrili posojila tovarni cementa »Giulio Revelante« iz Pulja v znesku 75.520.000 dinarjev in tovarni cementa »Partizan« iz Kaštel-Sučurca v znesku 60.877.000 din.

Za rekonstrukcije so odobrili posojila industriji bombažnega prediva »Kosovka« iz Pristine v znesku 44.140.000 dinarjev, tekstilni industriji »Preslica« iz Livna (17.168.000 dinarjev), tovarni volnenih tkanin »Jedinstvo« iz Grdelice 120.234.000 dinarjev, mizarški industriji »Todor Dukin« iz Beograda 58.589.000 dinarjev in horgoški industriji paprike »Vitamin« iz Horgoša 57.832.000 dinarjev.

Za proizvodnjo gradbenih potrebščin so odobrili posojila ljubljanski opekarini, industriji

opeke in strešnikov »Napredak« iz Bečeja, Lendavski opekarni, industriji izolacijskih lahkih gradbenih plošč »Izolit« iz Zagreba, industriji gradbenega in okrasnega kamna »Granit« iz Zagreba, brežiški opekarni in opekarni »Cervolje-Borut« iz Cervolje.

Na področju kmetijstva so odobrili 8 posojil raznim vodnim skupnostim in kmetijskim zadrugam. Zavrnjena je bila prošnja Okrajnega ljudskega odbora Celje, ker gre za regulacijska dela, ki jih ni moč financirati iz sredstev splošnega investicijskega sklada.

Na seji upravnega odbora so govorili tudi o vprašanjih uporabljanja investicij v kmetijstvu. Ugotovili so, da gre za velika vprašanja, med drugim, da sestavljajo projektne organizacije slabe programe, kar znatno zavračuje odobravanje in izkoriščanje investicijskih sredstev. Nadalje, da nekatera investicijska dela pri melioracijah zelo zavlačujejo zaradi pomanjkljivosti v projektiranju. Na drugi strani so govorili o vprašanju racio-

nalne uporabe mehanizacije za melioracije in vključevanje sedanje gradbene operative za izvajanje melioracijskih del, kakor tudi nasploh zagotovitev sposobne operative za izvajanje zlasti obsežnih melioracij.

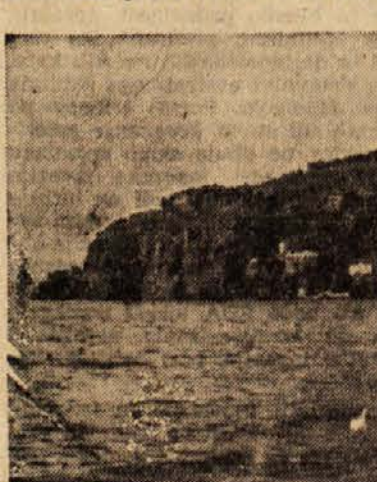
Posebej so ugotovili potrebo, da v večjem obsegu ustvarjajo in izkoriščajo splošne projekte za nekatere oblike v kmetijstvu (za remontne delavnice, skladišča, silose in razne druge objekte, predelave in dodelave), kar bi znatno olajšalo, pospešilo in pocenilo investicije v kmetijstvu.

Upravni odbor je na podlagi X. natečaja odobrilo posojila več ribiškim podjetjem kakor tudi v načelu posojilo ljudskemu odboru občine Zadar.

Na koncu je upravni odbor na podlagi XIV. natečaja odobrilo posojilo »Trgoprometu« iz Benkovca, ki bo gradil skladišče za sadje in zelenjavo, nadalje »Jabolku«, »Višnjji«, »Kaliniki« (Skoplje), »Vardaru« (Negotin), »Rečninu« (Titov Veles), »7. septembra (Kavadarci) in ljudskima odboroma občin Bitolj in Prilep.

V pripravah za praznovanje letošnjega IZSELJENSKEGA TEDNA, ki bo od 8. do 15. julija v Skoplju in Ohridu v Makedoniji, sodelujejo vse izseljenske matice Jugoslavije. Koordinacijski odbor matic je že odposlal vabilo jugoslovanskim izseljencem in njihovim organizacijam, naj se v čimvečjem številu udeležijo proslav IZSELJENSKEGA TEDNA v Makedoniji. V vabilu je med drugim rečeno:

»Čeprav ste si v novih domovinah ustvarili svoje domove, niste nikdar pozabili svojega rojstnega kraja. Vsi jugoslovanski narodi globoko cenijo vašo pomoč stari domovini, vaše želje za njen procvet, vašo pripravljenost, kakor tudi pripravljenost vaših mladih generacij, da kulturno in gospodarsko sodelujete s staro domovino in da jo boljše spoznate.

Pogled na Ohrid z jezera

Izseljenski teden bo letos v Makedoniji

med katerimi zavzema vidno mesto starodavni, pislepi Ohrid. Koordinacijski odbor izseljenskih matic Jugoslavije vabi izseljenke slovenskega, hrvatskega, makedonskega, srbskega in črnogorskega porekla, da se udeležijo proslav letošnjega IZSELJENSKEGA TEDNA. Koordinacijski odbor vabi kot goste na te prireditve tudi predstavnik izseljenskih organizacij...»

Za vse izseljenke, ki se bodo udeležile proslav v Makedoniji, bodo izseljenske matice Jugoslavije priredile 12-dnevno skupno potovanje po Jugoslaviji z avtobusi. Rojaki bodo potovali iz Zagreba do Beograda, Niša in Skoplja ter bodo ostali tri dni na prireditvah in se udeležili izletov. Iz Makedonije se bodo vračali preko zgodovinskega Kosova, Vrnjačke Banje, skozi zahodno Srbijo, preko Romanije, Sarajeva, Zenice in Banje Luke. V vseh teh krajih si bodo ogledali prirodne lepote, zgodovinske in kulturne znamenitosti ter industrijske objekte.

Izseljenska matica Makedonije, kot gostitelj, je že ukrenila vse potrebno, da bo organizacija prireditev kar najboljša. Proslava se bo začela v Skoplju z odkritjem spominske plošče na novem, modernem kliničnem bloku bolnišnice v Skoplju, za izgradnjo katerega je skupnost prispevala preko milijardo dinarjev, makedonski izseljenci iz ZDA in Kanade pa so darovali za njegovo opremo 154.000 dolarjev. Istega dne popoldne bo v Ohridu odprta izseljenska razstava, posvečena jugoslovanskim izseljencem. Zvečer bo ansambel narodnih plesov »Tanec« priredil koncert na čast izseljencem. Za naslednje dni so predvidene baletne in operne predstave Narodnega gledališča in Simfoničnega orkestra iz Skoplja. Čez dan si bodo gostje ogledali športne prireditve na vodi, zvečer pa se bodo lahko udeležili vožnje s čolni po Ohridskem jezeru. Na večer pred zaključkom proslav, 14. julija, bo predsednik Okrajnega ljudskega odbora priredil sprejem za goste.

Na trgu pred pristaniščem v Ohridu bodo vsako popoldne zanimive filmske predstave, kjer bodo predvajali tudi film iz življenja naših izseljencev.

Da bi za prireditve IZSELJENSKEGA TEDNA pridobili čim večje število naših rojakov, ki bodo na obisku v Jugoslaviji, je Turistična zveza Makedonije stopila v stik z domačimi turističnimi uradi in z našimi turističnimi predstavniki v inozemstvu. Prireditelji so za to priložnost izdali poseben tiskani program z najvažnejšimi informacijami v makedonskem, srbo-

hrvatskem, slovenskem in angleškem jeziku. Izseljenska matica Makedonije bo posvetila IZSELJENSKEMU TEDNU posebno številko svoje revije »Makedonija«, ki bo izšla tudi v angleškem jeziku.

Med IZSELJENSKIM TEDNOM bodo gostje stanovali v novem, reprezentativnem hotelu »Jugoslavija« v Ohridu, ki ga bodo prav v tem času odprli za javnost.

Tako bogato in pestro kulturno-umetniško življenje, kot ga pripravljajo v Makedoniji za letošnji IZSELJENSKI TEDEN, naj bi se nadaljevalo tudi v prihodnjih letih in naj bi postalo nekaj temelj bodočim festivalom na jugu naše domovine, kjer so že dani pogoji za letovanje okrog 3000 turistov dnevno, katerim pa je treba nuditi boljše in pestrejšje razvedrilo.

Del Skoplja ob Vardarju

na svojem območju posebne dneve s prireditvami ali pa bodo rojake vabile na proslave, prireditve, odkritja in izlete v okviru krajevnih množičnih organizacij.

Lani 4. julija je Slovenska izseljenska matica na željo rojakov iz ZDA pomagala njihovemu odboru organizirati proslavo ameriškega praznika — Dan neodvisnosti — v Kamniški Bistrici. Letos so rojaki iz ZDA ponovno izrazili to željo in prosili Slovensko izseljensko matico za pomoč pri organizaciji te proslave. Leto jim bo ugodila in je izbrala za praznovanje letošnjega ameriškega praznika Dom na Polzevem. Tu bodo ameriški rojaki proslavili svoj praznik »s piknikom« v prasti naravi.

Lešek 4,30 m

Iz Sofije je z majhno zakasnitvijo prispela vesela vest, da je naš mladi atlet Roman Lešek na mednarodnem mitingu v glavnem mestu Bolgarije skočil 26. maja 4,30 m. Rezultat je po vrednosti drugi v zgodovini naše atletike.

Žensko evropsko prvenstvo v m' em

Od 4. do 9. junija bodo v Beogradu teknovala ženske košarkarske reprezentance Poljske, Francije, CSR, Bolgarije, Madžarske in Jugoslavije

Beograd, 28. maja. Danes so v klubu lista »Politika«, ki je sprejel pokroviteljstvo nad letošnjim pokalom Jugoslavije - revijo najboljših ženskih košarkarskih ekip Evrope, izrebrali pare za to tekovanje. Prvemu uradnemu sestanku držav udeleženk so prisostvovali predstavniki ambasade Francije in Madžarske, dalje direktor »Politike« Mita Milković, glavni urednik Danilo Purić, predstavnik košarkarske zveze Jugoslavije in organizacijskega komiteja ter predstavniki beograjskega tiska.

ležen. Izvzemši Madžarske bodo vse ostale države poslale ekipe, ki so že nastopile na evropskih prvenstvih. V ekipah Francije, Češkoslovanke in Bolgarije je precej igral, ki so na evropskem prvenstvu 1954, leta že nastopile pred beograjsko publiko.

Svetozar Gligorić

CONSKI TURNIR V DUBLINU SE BLIŽA KONCU

Gligorić se utrjuje na tretjem mestu

V prekinjeni partiji XIII. kola je premagal Walterja - Sinoči je igral s Schmidtom

Dublin, 28. maja. - Na šahovskem conskem turnirju v Dublinu so odigrali prekinjeno partijo XII. kola ter XIII. kola. Prekinjeni partiji Fairhurst-Platter in Katoš-Schmidt sta ponovno prekinili. Platter ima možnost remija, Schmidt pa določene možnosti za zmago.

Brzovjavke

SIENA, 28. maja (Reuter). V deseti etapi kolesarske dirke »Giro d'Italia« je zmagal Spanec Poblet, ki je 227 km od Rima do Sienne prevozil v času 6.54,58 s povprečno hitrostjo 34,6 km na uro. Drugi je bil Italijan Fantini, tretji Italijan Fabri, četrti Francoz Bobet, vsaj s istim časom kot Poblet. V generalnem plasmanju vodi Italijan De Filipis pred Bobetom, Pobletom, Luxemburžanom Gaultom itd.

Diane Leather, mlada angleška atletinja, ki je nedavno dosegla svetovni rekord v teku na 1500 m - 4.30 min. Prej je imela rekord na tej progi Rusinja Nina Otkalenko. Moški svetovni rekord na 1500 m, ki ga ima Madžar Roszavolgyi, znaša 3.40 min.

EVROPSKO PRVENSTVO V BOKSU

Vitić in Lukić zmagala Benedek izgubil

Praga, 28. maja. - V sinočnih srečanjih na evropskem boksarskem šampionatu v Pragi je, kot smo že poročali, v lahki kategoriji Jugoslovan Vitić premagal Francoza Verolata v drugem kolu. V prvem kolu sta nasprotnika samo preizkušala drug drugega. V začetku drugega kola pa je Vitić prešel v ofenzivo in s silovitimi udarci spravil nasprotnika v kot, potem pa ga je zrušil z desnim krošjem. Kakor hitro se je Verolato dvignil, je Vitić znova navlil nanj in ga premagal. S to zmago se je Vitić revanširal za poraz s k. o. v Lyonu, ki ga je doživel v aprilu na boksarskem dvoboju Jugoslavija - Francija.

kolu je avstrijski boksar pokazal odločno premoč, večje znanje, pa tudi udarjal je bolj pogosto. Druga srečanja so se končala takole: Kid (Škotska) je s k. o. premagal Belgijca Plastra, Anglez Tozard je po točkah premagal Romuna Mihaja, Poljak Pazlor pa ruskega boksarja Ladjejkaja, Hors (Zah. Nemčija) je po točkah premagal Bolgara Angelova, Madžer Klisfalvi pa Glasa (CSR), Lempio (Vzh. Nemčija) je s k. o. premagal Avstrijca Prilleja, medtem ko je Finec Maki po točkah premagal Italijana Sabatija. To so bila srečanja lahke kategorije.

V nadaljevanju borb je Jugoslovan Lukić v polteški kategoriji premagal po točkah Irca Rayda. Prvo kolo je bilo dokaj nezanimivo, saj je v glav-

V preteklih dneh je dobil organizacijski komitej polenske priprave vseh drugih ude-

Toni Saller (na desni) in Josi Rieder, priznana avstrijska smučarja, sta se po dvomesečni turneji v ZDA vrnila domov. Spotoma sta se ustavila še na Japonskem in tam premagala najboljše smučarje. Na sliki ju vidimo v družbi japonske princeze in žene avstrijskega poslanika v Tokiu

nem poteklo med klinči. To se je ponovilo tudi v drugem in tretjem kolu, čeprav je bila borba nekoliko bolj živahna. V tem neposredno kvalitetnem srečanju je Lukić zmagal spričo minimalne premoči in zaradi sodnikovega opomina trskemu boksarju.

V peresno lahki kategoriji je Jugoslovan Benedek izgubil po točkah z Avstrijcem Schätterjem. Prvo kolo je bilo precej borbeno, v drugi, še bolj živahni rundi pa je Benedek nenehoma napadal nasprotnika, ki je bil v glavnem v defenzivi, pri tem pa je delil močne protudarce. V tretjem

Šport po svetu

Predolimpijske priprave Francozov

Ob sprejemu francoskih nosilcev olimpijskih medalj pri ministru za telesno kulturo so v Parizu sporočili, da je bil osnovan državni upravni komitej, ki bo vodil priprave do prihajajočih olimpijskih iger. Razen tega bo naloga komiteja koordinirati delo posameznih športnih zvez in institutov, ki bodo sodelovali pri olimpijskih pripravah. V ta namen je dala država na razpolago kredit v višini 530 milijonov frankov, katere bodo razdelili tako, da bodo potrošili letos 50 milijonov, prihodnje leto 50 milijonov, leta 1959 100 milijonov in v olimpijskem letu 300 milij. frankov.

Johansson povabljen v SZ

Evropski boksaški prvak v teški kategoriji Šved Ingemar Johansson je dobil pred kratkim vabilo za nekaj ekshibicijskih nastopov v SZ. Švedski boksar bi na tem gostovanju zaslužil okoli 30 milijonov din.

Novi igralci italijanskega nogometa

Italijanski nogometni klub L. Ige so pričeli s kampanjo za nabavo novih tujih igralcev za naslednje prvenstvo. Razen Vukasa je klub Bologna prevzel južnoameriškega igralca italijanskega porekla Machija. K Bologni pa bo pristopil tudi jugoslovanski trener Benčić. Isti klub bo odstopil francoskemu klubu Nice francoskega igralca Bonifacija, ki v letošnji sezoni ni zadelo.

Florentini je v zmeneno za Julaha, ki se vrne v Brazilijo, anglaštalo Mediana Kotiča s pogodbo za tri leta. Milanaki Inter je anglaštalo Puškasa ter francoskega reprezentanta Piantonija in bivšega trenerja Honveds Kalmara. Torinski Juventus je dobil angleškega igralca Charlesa, k Milanu pa je pristopil znani argentinski reprezentant Gril. Pri Torinu bo tudi v naslednji sezoni ostal za trenerja Jugoslovan Moša Marjanović.

Taylorja ne dajo

V Kopenhagnu so se brez uspeha končala pogajanja med menedžerjem angleškega nogometnega prvaka Manchester United Mattom Busbyjem in trenerjem italijanskega kluba Internazionale Lajosem Czeizerjem. Italijani bi hoteli imeti izvrstnega angleškega napadalca v svojih vrstah, vendar se niso mogli sporazumeti za ta mlakaven prestop. Tudi Taylor je izjavil, da mu je žal, ker ne more pod zelo ugodnimi pogoji v Italijo, saj je vezan na svoj sedanji klub Manchester z doživljenjsko pogodbo. Kljub neuspešnim pogajanjem pa se Internazionale še ni povsem odrekla svo-

Konjeništvu v ZDA

V Baltimoru je bila končana dirka Perakness Stakes. To je druga ameriška klasična konjska dirka v sezoni. Zmagal je konj »Bold Ruler«, ki je s to zmago povečal celotni zaslužek v svoji karieri na 396.825 dolarjev.

Po starem naprej

Ameriški plavalni trenerji so sklenili, da ne bodo upoštevali novega pravila mednarodne plavalne zveze, ki ne dovoljuje pri pranjem plavanju zadrževanja pod vodo. Tako bodo ameriški trenerji še vedno učili svoje plavalce, da plavajo po startu ali po obratu pod vodo tako dolgo, kolikor hočejo.

500.000 dolarjev za žrebca

V Sidneju v Avstraliji so osnovali avstralsko-ameriško družbo konjerejev, katere namen je kupiti italijanskega žrebca »Ribota«. Zanj ponujajo 500.000 avstralskih dolarjev. Če bodo Italijani

Nesreče v Indianopolisu

Na kvalifikacijskih avtomobilskih dirkah za tradicionalno dirko 500 milj v Indianopolisu se je vozač McWhitney zalezel v zaščitni zid ob progi in obležal težko poškodovan pod ruševinami vozila. Prav tako je zletel z avtomobilske proge Larson, toda k sreči brez težjih posledic.

Ali bo vendarle prišel?

Pred časom so časopisi objavili, da bodo avstralski plavalci gostovali v Evropi. Zaradi slabe forme pa je pozneje avstralska plavalna zveza to gostovanje prepovedala. Govorili so tudi o prihodu svetovnega rekorderja na 100 m Henrieksa na Švedsko. To so sedaj tudi potrdili iz Sidneja. Jon Henrieksi bi naj v juliju prišel na Švedsko in v Nemčijo, da bi se tam izpopolnil v svojem študiju. Bržčas je to le izgovor, pod katerim bi mu avstralska plavalna zveza dovolila tudi plavati na tem potovanju.

120 kolesarjev sedmih držav je startalo 17. maja v Milanu na 40. mednarodni dirki Giro d'Italia

Nastop vsega članstva »Partizana« Narodni dom

»Partizana« Narodni dom se z vso marljivo pripravo na društveni praznik dne 31. maja, ko bo na televiziji v Tivoliju predstavljen okrog 1300-članski kolektiv. V trinajstih točkah zletnega sporeda bo pokazal, kaj v državi delajo in kako vzgajajo našo mladino. Javni društveni telovadni nastop bo hkrati tudi prikaz priprave za I. slovenski festival telesne kulture, ki bo prihodnji mesec v Ljubljani. Telovadci in telovadke vseh oddelkov bodo razen vaj za festival nastopili še z drugimi športnimi panogami, ki jih gojijo v partizanski organizaciji. Da bo prireditev res kvaliteta, naj omenimo samo to, da ima društvo Narodni dom države prvake in da je po številu članstva največje v državi. V tekmovanju za pokal »Ljudske pravice« je društvo doseglo drugo mesto.

MOŽ V SIVEM Sloan Wilson

»Počakajte še trenutek.« je rekel Bernstein. »Poklicati moramo pričo.« Zavrtel je telefon, v sobo je prišla čez čas starejša ženska, ki je bila zaposlena v sosednji zavarovalnici. Schultz je z drhtečo roko podpisal vseh pet dokumentov. Ko je opravil, je zmedeno stal zraven uradnice, ki se je podpisovala kot priča. Potem je naglo stopil k vratom in jih zaloputnil za seboj. Ko je odšla tudi uradnica, je Sims dejal: »Pa smo opravili.«

bo mestna uprava določila prostora in zagotovila sredstev za novo šolsko poslopje.

Isto dopoldne je Tom dokončal nov, mnogo krajši osnutek Hopkinsovega govora. Zanimalo ga je, ali ga bo Hopkins navezadnje le sprejel. Uro kasneje se je oglasila hišna telefonska naprava. Tom je naravnal gumb in brž ujel Hopkinsov glas, ki je drhtel od navdušenja. »Odlično, zdaj ste pa res zadel, Tom! Prav to sem hotel! Kaj ko bi danes to praznovali pri kosilu?«

sebi letni suknič, veter pa ga je božal po golih nogah. Tom se ni mogel koncentrirati, Hopkinsov glas je prihajal kot iz daljave. Marija, je pomislil Tom. To ime je zvenelo tako otožno, osamljeno, Tom ga je zaznal nekako tako, kakor da bi ga sredi noči nenadoma prebudil odmev klca na pomoč.

Bilo je petnajstega septembra ob četrta na devet zvečer. Veliko plesno dvorano enega največjih hotelov v Atlantic Cityju so preuredili v prostor z množico sedežev. Okoli 1500 zdravnikov je imelo na kolenih tiskani dnevi red konference. V dvorani je šumelo kot v panju, poslušalci so utihnili, ko je stopil na govorniški oder visok, siv doktor. Ljubozavno se je smehljaj, dokler se ni umirila dvorana, nato pa je spregovoril: »Gospoda,« je začel, »nocoj je med nami znana osebnost, človek, ki ga je čutili tako rekoč v sleherni ameriški hiši, kjer imajo radijski ali televizijski sprejemnik. To je mož, ki je bil za vsako reklamno javno kampanjo v minulih dveh desetletjih v naši deželi. Bil je eden izmed organizatorjev javnosti za boj proti otroški paralizi, proti srčnim boleznim in proti raku. Osebnosti zdravnik, vendar mislim, da lahko upravičeno rečem, da je ta mož posredno več pripeljal k reševanju človeških življenj kot kdorkoli izmed nas. Gospoda, predstavljam vam Ralpa Hopkinsa, predsednika radijske družbe United.«

simpatičnim glasom: »Doktor Stutgarten in drugi spoštovani zdravniki! V veliko čast si štejem, da lahko nocoj govorim na vašem zborovanju. Ne bom vas dolgo zadrževal...«

Umolknil je, v dvorani pa je bilo vse tiho. »Mi laiki pojmujeemo bolezen nekoliko drugače kot zdravniki.« je Hopkins nadaljeval s trdnejšim glasom. »Predvsem smo zaradi nje zaskrbljeni in ne govorimo radi o njej. Če je kaj narobe, gremo k zdravniku in naložimo njemu vso skrb za naše zdravje. Prav nič se nam ne zdi, da bi lahko tudi sami kaj storili za lastno zdravje, ne pride nam na misel, da bi tudi zdravniki potrebovali našo pomoč...«

Labeležen

Mali napori — veliko zadovoljstvo

Komaj je prodajalec v neki rudniški trgovini odpravil, me je že vprašal, kaj želim, čeprav je meril in tehtal blago strankam, ki so prišle pred menoj. Ko sem povedal svojo željo, je dejal: »Tranutek počakajte, takoj boste dobili! Čaka- čaka, saj ni bilo tako kratko, kot bi po prodajalčevih besedah lahko sklepali, kajti po vrsti je postregel vsam, ki so prišli pred menoj. Ven- dar čakanje ni bilo tako neprijetno kot navadno, kajti zvedel sem že, da iskano blago imajo, in opazil, da se trudijo ustreči vsem.

Samo nekaj korakov od te trgovine sem doživel drugo prijetno presenečenje v gostini. Komaj sem se vvedel, je bil natak pri meni, čeprav je bilo v gostini precej gostov, ki so sedeli pri praznih mizah. Ko sem naročil, je dejal enako kot prodajalec v trgovini: »Tranutek počakajte, takoj boste dobili! Ko mi je prinesel po dolgem čakanju, pa se je opravičeval: »Oprostite, da ste morali čakati!»

Veliko pozornost, ki jo je natak posvečal gostom, sem opazil še na drugem primeru. »Oprostite! Ali je meso pretrdo, da vam ne tekne?« je vjudno vprašal moža pri sosednji mizi. »Ne, ne; je že dobro. Saj bom jedel, samo to sem hotel prebrati,« se je opravičeval gost. Kakšna razlika je med tem natakarnim in takim, ki bi se najraje skregal z gostom, če mu nekaj ne ugaja.

Kako malo truda stane takšna pozornost in vjudnost pri postrežbi in kako zadovoljivo lahko naredi ljudi! J. P.

BRALCI NAM PIŠEJO

Zakaj na slabše — če že na bolje ni moč?

Nov železniški voznik red, ki bo začel veljati 2. junija bo za prebivalstvo Baške doline zelo neugoden. Ukinitve bo osebni vlak, ki prihaja sedaj iz smeri Gorica in Most na Soči ob 8,07 in v Podbrdo ob 8,59, prav tako pa tudi vlak, ki odhaja sedaj iz Podbrda ob 7,38 in prihaja v Most na Soči ob 8,08.

Sedanji vlak je bil doslej za naše prebivalstvo iz Baške doline od Podbrda do Mosta na Soči najprikladnejša veza za Tolmina, kjer imajo ti ljudje vsakodnevne službene in zasebne opravke na številnih uradih, gospodarskih in družbenih organizacijah.

Boj zgodnji vlak, ki odhaja iz Podbrda ob 4,36 in prihaja v Most na Soči ob 5,12, ni prav nič primeren za vožnjo do Tolmina, ker pridesam nima takojšnje zveze z avtobusom, če bolj pa zato, ker je prezdaja, zlasti še, če upoštevamo, da je številna naselja v hribovitih področjih ob Baški dolini tudi po 2 uri hoda oddaljena od najbližjih železniških postaj. Prav tako ni kaj primeren drugi vlak, ki odhaja iz Podbrda ob 9,44 in prihaja v Most na Soči ob 10,25. Avtobus, ki ima s tem vlakom zvezo, pripelje v Tolmino šele ob 15,35. Ta zveza predvsem ni primerna za razne seje in konference, ker jim ostane do 12. oziroma 14. ure premo časa, da bi opravili razne opravke v podjetjih, banki in na uradih do konca njihovega delovnega časa.

Razumemo, da se železniško transportno podjetje glede voznih redov ne more preveč ozirati na razne krajevne potrebe na tako kratki relaciji (22 km) in, da mora vozne redke čim bolj podrediti potrebam na daljših relacijah in večjih industrijskih središč. Manj razumljivo in neprimerno pa je bilo, da je motorni vlak, ki je svojčas vozil med Mostom na Soči in Bohinjsko Bistrico, po popravilu ostal v Mariboru. Če sedaj pritejemo k tej izgubi še ukinitve omenjenih vlakov v obe smeri, je nezadovoljstvo prebivalstva Baške doline več kot razumljivo in upravičeno.

Z ukinitvijo omenjenih vlakov pa bo obično prizadet tudi turizem na Primorskem. Po drugem juniju — prav na pragu poletne sezone — bo prebivalcem Goriske in Tolminskega — če odštejemo prva, itak prezgodnja vlaka — praktično onemogočeno, da bi ob nedeljah napravili enodnevni izlet v Bohinj, na Bled, na Črno prst, na Komno in sploh kam na gorenske planine.

Ukinitve teh vlakov po Baški dolini je za naše ljudi bridka raničina in krivica, ki jo je treba popraviti.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli Jatez Zajc ml., star 11 let, Franciška Okorn roj. Pate, stara 83 let, doma iz Trebnjice in Terzija Acetto, roj. Piatonik, stara 70 let, doma iz Šmartra. Razen naštetih so umrli v Waadsworthu Jofe Janž, ki je prišel v Ameriko leta 1905, v Tira Hillu Franc Olnik, star 77 let, v Monessu Janez Gregut, star 80 let, doma iz Zapotoka pri Željnjah, v Johnstownu, Lojze Malnar, star 73 let, v Detroitu Janez Kurma, star 72 let, doma iz okolice Črnomlja, v Walsenburgu Antonija Špendov, stara 71 let, doma iz Koroškega, v Avonu Franc Zgonc, star 72 let, doma iz Iga pri Ljubljani, v Trinitadu Martina Berentina, doma od nekod s Štajerskega, v Armi Adolfe Kurant, doma iz Števanca ob Savi, od koder je prišel v Ameriko pred 55 leti, v Toronto Ivan Starina, star 55 let, doma iz vasi Onota v Beli krajini, v Milwaukee Venc Benko, star 86 let, doma iz Škrljave pri Igu, v Chicagu Anton Gorenc, star 71 let, doma iz Kostanjevca, v Roselandu pa Matija Grahek, star 50 let, doma iz Črnomlja.

DNEVNOVICE

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Sreda, 29. maja ob 20: Igor Torkar: »Pozabljeni ljudje«. Abonma Cotrtek, 30. maja ob 20: Igor Torkar: »Pozabljeni ljudje«. Abonma red Cotrtek. Vstopnice so tudi v prodaji. Petek, 31. maja ob 20: Igor Torkar: »Pozabljeni ljudje«. Abonma LMS III. Vstopnice so tudi v prodaji. Sobota, 1. jun. ob 20: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven. (Davenport — Ansel Ardon) Nedelja, 2. jun. ob 20: Anny Tichy: »Vselej sta dve možnosti«. Izven.

MESTNO LUTJANSKO GLEDALIŠČE

Marionete Levstikov (Senta Jakobski) trg 2 Sobota, 1. jun. ob 17: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«. Nedelja, 2. junija: Zaprt zaradi gostovanja v Sorici. Prodaja vstopnic od srede dalje od 10 do 12 na upravi Resljeva cesta 36, tel. 32-020, in pol ure pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni.

Ročne lutke

Sreda, 29. maja ob 9 in 11.30: Papler: »Hudobni graščak«. Gostovanje v Koroški Belli ob 17: A. Papler: »Hudobni graščak«. Gostovanje na Jesenščih SENTA JAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana — Mestni dom Sobota, 1. jun. ob 20: Stuart: »Cudovite pustolovščine«. veseloigra. — Gostovanje v Litiji. Nedelja, 2. junija ob 16: F. Žižek: »Ježičin dohtar Petelin«. burka. — Zadnja popoldnavna predstava. Izv. Ob 20: F. Žižek: »Ježičin dohtar Petelin«. burka. — Zadnja večerna uprizoritev. Izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje na telefon 32-860. Opozarjamo na gostovanje Senta Jakobskega gledališča v Litiji, v soboto, 1. junija ob 20.

Protiperonosporna služba

Poročila za dne 28. maja 1957 Srednje dnevne temperature se še držulejo v mejah med 7 in 10 stopinj C, na Primorskem pa do 12 stopinj C. Minimalne temperature so kolebale med 4 in 6 stopinj, na Primorskem do 8 stopinj C. Delovalo je še vedno po vsej Sloveniji in je v posrednih vinorodnih predelih padlo do 10 mm dežja.

Napoved: Čim se ozračje ogreje in preneha deževati, naj pričnejo s prvim škropljenjem vinogradnikov okolice: Ajdovšine, Šempasa, Ajkvice, Šempetra pri Gorici, Branika, Ankarana pri Koprju, Gorliških Brd, Temnice na Tržaško-Komenskem Krasu, Duvolja, Tomaja, Goden, Komna, Sežane, Kudeba in Črna Kala. Ker so temperature ozračja še vedno nizke, se bo končni rok za prvo škropljenje podaljšal, kar bomo vinogradnikom pravočasno objavili. Kmetijski inštitut Slovenije in Hidrometeorološki zavod LRS

MEMORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA Sreda, 29. maja 1957: lekarna »Center«. Gosposka ul. 12. Cotrtek, 30. maja 1957: lekarna »Tabar«. Trg revolucije 3. »PARTIZAN«: ameriški film »Darilo na vrvi«. »UDARNIK«: amer. film »Marty«. SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Sreda, 29. maja ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Gostuje baritonist Marcel Ostševski. Red Sreda. Cotrtek, 30. maja: zaprto. Petek, 31. maja ob 15: Verdi: »Rigoletto«. Red LMS-3. Gostuje baritonist Marcel Ostševski.

UMETNOSTNA GALERIJA

Spomladenska likovna razstava DSLU podoba Maribor v vseh prostih galerijah. Razstavlja 22 umetnikov 135 del v risbi, grafiki, akvarelu, gvašu, olju in plastiki. Razstava je odprta v času od 26. maja do 16. junija 1957 dnevno od 10-18. Vabljeni.

Poročili so se

Janko Mesarič, 52 let, uslužbenec, in Frida Pec, 39 let, upravniška restavracije; Leopold Duh, 23 let, klepar, in Julijana Kodrič, 26 let, gospodinja; Matilda Adamčič, 26 let, gospodinja; Vincenc Dreu, 30 let, strugar, in Jelica Krstič, 34 let, kontrolorka; Francišek Horvat, 24 let, namešteneč, in Erika Kermel, 20 let, tehnična risarka; Henrik Baš, 24 let, rezkar, in Marija Ana Polak, 24 let, kartonska delavka; Alojz Srnec, 31 let, avtomehaničar, in Antonia Krajnc, 33 let, gospodinja; Leopold Postrank, 39 let, uslužbenec, in Matilda Adamčič, 34 let, uslužbenka; Vincenc Dreu, 30 let, kmetijski tehnik, in Marija Jurič, 24 let, učiteljica; Alojz Ernst Rock, 28 let, trgovec, in Inge Krafcik, 24 let, študentka filozofije; Mirko Ekselenski, 23 let, namešteneč, in Džurdica Žižek, 19 let, tkalica.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Cotrtek, 30. maja, ob 15.30: P. Voranc: »Prnjakovci«. Zaključena predstava za I. gimnazijo iz Maribora. Sobota, 1. jun. ob 20: P. Voranc: »Prnjakovci«. Gostovanje na Vranskem.

KONCERTI

Koncertni večer Akademije za glasbo bo nočjo ob 20.15 v Filharmoniji. Nastopili bodo pianisti Hubert Bergant, Metka Ravnikova in Ljubo Randžija; pevec Milica Ehtimova, Peter Bedjanin in Svevica Calovska ter klavirski trio Dimitrovski, Mlakarjeva in Maljevska. Sprejeti kot vstopnice po 50, za študente po 30 din na AG in pred koncertom v Filharmoniji.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Sreda, 29. maja ob 20: Sofokles: »Kralj Oidipus«. Abonma B. Cotrtek, 30. maja ob 20: Priestley: »Odstranite norca!«. Abonma B. Petek, 31. maja ob 15.30: Priestley: »Odstranite norca!«. Abonma Petek II. popoldnanski. Ob 20: Sofokles: »Kralj Oidipus«. Abonma D. Sobota, 1. jun. ob 20: Sofokles: »Kralj Oidipus«. Abonma K. Nedelja, 2. jun. ob 20: Priestley: »Odstranite norca!«. Izven in za podoč.

OPERA

Sreda, 29. maja ob 20: Dvojak: »Rusalka«. Abonma red F. Cotrtek, 30. maja: Zaprto. Petek, 31. maja: Zaprto. Sobota, 1. junija ob 20: Verdi: »Trubadur«. Izven in za podočelje. (Skenderovićeva, Cuden, Langus: dirigira Ciril Cvetko) Nedelja, 2. junija ob 20: Čajkovski: »Labodje jezero«. Izven in za podočelje.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ Cotrtek, 30. maja ob 16: J. Lutovsiki: »Dežurna služba«. Red LMS-II. IZ MURŠKE SOBOTE KINO »PARK«: amer. barvni film »Veselo izkrcavanje«. V gl. vlogi Mickey Rooney. Predstavi ob 17.30 in 20.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO Francoski film »Otroč ljubezni«. IZ ZALCA KINO Jugoslovanski film »Ne obračaj se, sinko«. VESTI IZ PRBOVELJ KINO »DELAJSKI DOM«: jugoslovanski film »Ni bilo zaman«.

Vesti iz Jesenic in okolice

KINO »RADIO«: prem. amer. film »Beg iz Guyanne«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Humphrey Bogart in Michele Morgan. »VELJAVZ«: zaprto. ZIROVNIČKI: amer. film »Ne bodo mi verjeli«. Predstava ob 19.30. V gl. vlogi Robert Young in Susan Hayward. Samo danes. DOVJE-MOJSTRANA: amer. barvni film »Fant iz Oklahome«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Will Ridgers in Nancy Olson. Samo danes.

VESTI IZ KRANJA

KINO »STORŽIČ«: ameriški barvni film »Kvartoprec z Mississippija«. Predstavi ob 17.30 in 20. V glavni vlogi Tyrone Power in Julia Adams. Danes zadnjič. LETNI KINO »PARTIZAN«: angl. barvni vstavilavski film »Plavalas zapeljivka«. V glavni vlogi Diana Dors. Danes zadnjič.

Z RIEDA

KINO Ameriški film »Z vragom so trje«. V glavni vlogi Gene Kelly in Pier Angeli. Predstavi ob 18 in 20.30.

LITVIJA

Senta Jakobsko gledališče bo po daljšem presledku spet gostovalo v Litiji. Uprizorilo bo v soboto, 1. junija ob 20 duhovito in zabavno Stuartovo komedijo »Cudovite pustolovščine«. Predprodaja vstopnic od četrtega dalje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 18.30, 22.00, 22.55 8.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pisan-glasbeni spored) vmes od 6.30 do 6.40 Reklame in obvestila — 7.10-8.00 Zabavni zvoki — vmes ob 7.20-7.25 Naš jedilnik — 11.00 Domače viže za dobro voljo (sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti) — 11.55 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitve) — Pavle Kunaver: Iz življenja jamarjev — 12.05 Slavne operne arije Giuseppe Verdija — 12.50 Kmetijski nasveti — 13.00 Mikko Breznik: Vinograd spomladi — 13.40 Ritmi z juga — 13.55 Note plešajo (spored zabavnih melodij) 13.30 Narodne pesmi iz Bosne, Vojvodine in vzhodne Srbije — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo (ponovitve) — Vlado Klemenčič: Ko je stekla pri nas ležerna cesta — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Utrinki iz literature — Maurice Sandor: Past — 1. 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Zabavna in planska glasba na tekočem traku — 18.00 Zunanje-politični fejtton: Skandinavski proletarijat na delu — 18.10 Umetne in narodne pesmi poje ženski vokalni kvartet — 18.25 Mile Cipra: Simfonista — 18.45 Radijska univerza — Dr. Anton Vidic: O delu gospodarskih sodišč — 19.05 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Peter Iljč Čajkovski: Plova dama, operni prevez — 21.00 Kulturni razgledi — Zoran Kržišnik: Pred drugo mednarodno grafično razstavo — 21.15 Igrajo domači zabavni ansambli — 22.15 Nočni koncert — Branimir Sakac: Simfonija o mrtvem vojaku — I. Slavenski: 4 balkanski pesmi — 23.00-24.00 Oddaja za tujino (Prens iz Zagreba) — 22.15 do 23.00 UKV program: Sestanek s plesnimi orkestri in solisti II. program

8.00 Poročila — 8.05 Pasana paleta (spored operne in solistične glasbe) — 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitve) — 9.15 Melodije iz filmov — 10.00 Napoved časa in poročila — 10.00-11.00 Popoldnanski koncert 12.30 iz jugoslovanske glasbene literature — 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 13.10 Spored zabavnih melodij — 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila — 14.35 Samospeli Jakova Gotovca, Janka Ravnika, Marijana Lipovčaka, Krešimir Fricca in Antona Lajpovca — 15.00 do 15.15 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 22.15-23.00 Sestanek s plesnimi orkestri in solisti

DROBNI OGLASI

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA OBČLO Trbovlje razpisuje natečaj za honorarno mesto upravniška Delavskega doma v Trbovljah. (Pogoj: srednja strokovna izobrazba in praksa v vodstvu kulturno-prosvetnih ustanov. — Za mesto referenta za komunalne zadeve in gradbeništvo. Pogoj: gradbeni tehnik in strokovni izpit. — Kandidati naj se prijavijo do 30. junija 1957 na zgoraj navedeni naslov. T 81 ISČEM MESTO obračunskega referenta v izvoznem podjetju za takoj v Ljubljani. Ponudbe na ogl. oddelek LP pod »Vestna«. 833 OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Komenskega ul. 12, razpisuje AVDICLO za dne 29. maja 1957 ob 19. uri. Posebel opozorjamo na to možnost srednjih let. PRAZNO SOBO, po možnosti v središču ali bližnji okolici, iščem proti plačilu celotne najemnine. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Večja soba«. 899 STALNO ZAPOSILETVE nudimo kvalificiranim pleskarjem. Nastop službe, takoj ali po dogovoru. Javiti se osebno v tajništvo Ljubljanskim mizikar, Vodovodna ul. 1702 SPREMEMO TAKOJ honorarno knjigovodsko moč za diavlogo knjigovodstvo. Ponudbe v oglasni oddelek pod »Izvozna podjetja«. 1703 HISO za 800.000 din — prodam. Naslov v oglasnem oddelku LP. 1764 MESTO HONORARNEGA PREDAVATELJA za predmet: metodika pouka biologije, razpisuje Svet Prirodoslovno matematično filozofske fakultete v Ljubljani. Prošnje sprejema tajništvo 14 dni po objavi v Uradnem listu. 1763

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film Rdeče podveze Tednik: F. N. št. 21. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Jack Carson in Rosemary Clooney. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film Vzhodna zahodna stran Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Ava Gardner, James Mason, Barbara Stanwick in Van Heflin. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

amer. barvni film: »Poslednji Komanč«. Tednik: F. N. št. 21. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. KINO »VIC«: prem. jugosl.-nem. filma »Kruh in sol«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Marcelo Mastroianni. Prodaja vstopnic v obeh kinematografi od 9.30 do 11 in od 14 dalje. KINO »SOCA«: angl. film »Mreža«. — Predstave ob 16, 18 in 20. — Danes zadnjičkrat. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje. LETNI KINO »BEŽIGRAD«: ameriški film »Vzhodna-zahodna stran«. — Predstava ob 20. Prodaja vstopnic samo uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«

Jugoslov.-avstrijski film POSLEDNJI MOST Tednik: V glavni vlogi Maria Schell, Bernard Wicki in Janez Vrhovc. — Predstave ob 15, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 13 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film »Nasilje« V glavni vlogi Van Heflin in Robert Ryan. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 14 dalje. — Na sporedu samo še danes in jutri.

Podjetje TELEKOMUNIKACIJE LJUBLJANA • PRANJ

sprejmemo tako v službo: kvalificirane strugarje in galvanizerje in več strojnih in elektrotehnikov s prakso

Nastop službe takoj. — Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. — Zglasite se osebno ali pošljite ponudbe na zgornji naslov. 1715

Podružnica »Ljudske pravice«

v Ptuj se je preselila v nove prostore na trg Mladinskih brigad 3.

V podružnici sprejemamo oglase za »Ljudske pravice«, »Ljubljanski dnevnik«, vse izdaje »Borbe« ter objave za Uradni list.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR MARIBOR-KOŠAKI

razpisuje mesto: zdravnik splošne prakse

za zdravstveno postajo Zg. Kungota. Družinsko stanovanje zagotovljeno. Prošnje z življenjepisom vložite na Občinski LO, Maribor-Košaki, Tomšičeva ulica 45. M 231

poslužujte se

MALIH OGLASOV V »LJUDSKI PRAVICI«. SAJ VAM NA NAJČE- NJEŠI IN NAJUSPESNEŠI NAČIN POMAGAJO IZ RAZNIH VSAKO- DNEVNIH TEŽAV IN SKRBI

KDAJ BOMO LETELI KOT PTICE?

Nagrada za 116 km dolg polet

- Nedavno je francoski tisk objavil sporočilo, da je neki mecen razpisal bogato nagrado iznajditelju prvega stroja, ki bi omogočal polet izključno z močjo človeških mišic. S tako napravo bi bilo treba preleteti razdaljo od Pariza do Orleansa, kar znaša 116 km. Zdi se, da se je klasični problem človeškega leta brez motorja, ki se je z njim ukvarjal že tudi Leonardo da Vinci, iznova prirnil v ospredje.

Po grški bajki sta bila Dedal in Ikar prva človeka, ki sta letela s ptičjim podobnimi perutnicami, vendar niso ohranjene tehnične podrobnosti o tem prvem poletu. Tudi med risbami, ki so se ohranile od Leonarda da Vincija, je več osnutkov znamenitega letedečega človeka. Iz teh risb je razvidno, da je Leonardo nekoliko precenjeval človeško moč. Sicer pa je sam dejal, da ima ptica proporcionalno več mišic kakor človek, in hkrati poudarjal, da ne smemo pozabiti, da ptice za navaden let ne uporabljajo vse svoje moči.

Za vlade Ludovika XVI. je tudi Francoz Blanchard delal poskuse z nekakšno letečo ladjo, ki jo je sam izdelal, in mu je že skoraj uspelo poleteti z njo. Seveda je bila konstrukcija še vedno pretežka, da bi jo bilo mogoče dvigniti zgolj z močjo človeških mi-

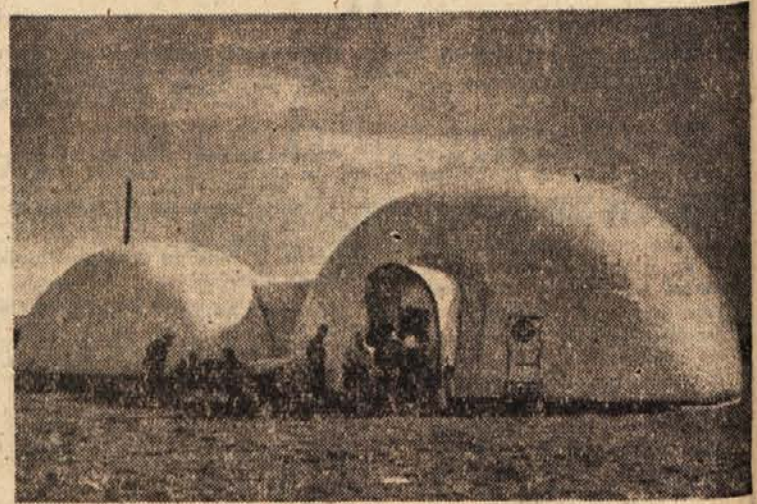
šic. V čem je skrivnost, ki omogoča pticam, da lahko zelo dolgo letijo, ne da bi se utrudile? Vsako leto se ptice selilke vseh vrst odpravijo na dolgo pot prek morij in oceanov. Moč njihovih mišic glede na enoto teže ni občutno večja kakor pri človeku, vendar dolgo potovanje ne pomeni zanje posebnega problema.

Skrivnost ptičjega letenja je v lahkih perutnicah, ki delujejo na zelo preprost način. Pri tem so

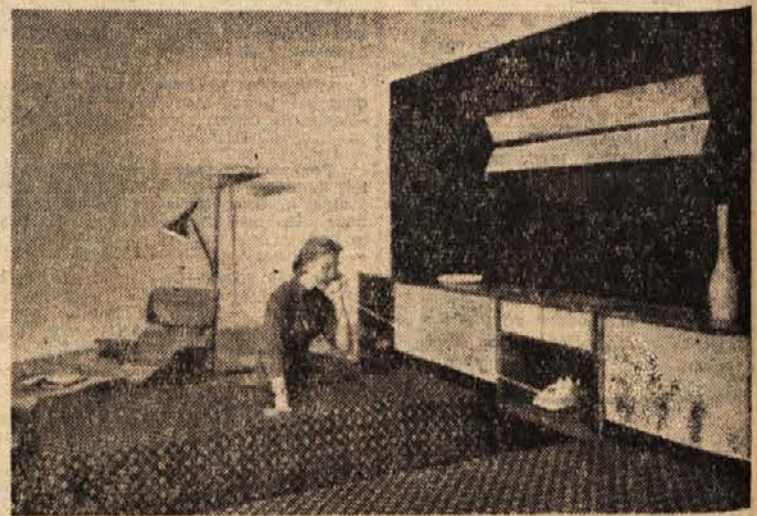
delujeta na vsaki strani ptičjega telesa le po dve mišici. Znanstvenikom je v zadnjem času uspelo napraviti natančne posnetke različnih ptičjih perutnic med letenjem; hkrati pa so proučevali s pomočjo oblaka dima, ki so ptice v njem letele, tudi gibanje oziroma premikanje zraka okoli perutnice.

Medtem ko zračnih tokov, ki nastajajo med vrtenjem propelerja na letalu ali helikopterju, ni mogoče v celoti izkoristiti za letenje, pri vsakem zamahu perutnice nastaja nekakšen zračni vrlinec, ki ga perutnica izkorišča za tako imenovani vzgon in odziv naprej. Ptičje perutnice se premikajo s pomočjo takšnega zračnega kroženja naprej, nekatere ptice, kakor na primer rabe, pa jih izkoriščajo celo za vzgon.

Inženirji, ki so proučili posnetke perutnic različnih ptic, menijo, da jim bo uspelo že v bližnji prihodnosti konstruirati sodobne naprave, ki bo z njimi človek lahko letel zgolj z močjo svojih mišic. Seveda bo morala takšna naprava pravilno izkoristiti zračne tokove, vetrove in vrtnice, ki nastajajo pri sunkovitih zamahih.

Ameriški najnovejši poskus za ublažitev stanovanjske stiske je naplunjena plastena hiša, katere zunanjo podobo kaže gornji posnetek, na spodnjem pa je prikazano notranje ureditev spalnice. Stena so iz posebej prevlečenega nylonkega platna, ki so ga najprej uporabljali za plavče na tovrstnih letal. Platnena hiša je iz dveh polkrogel, ki sta pritrjeni k tlemi z vrečami peska, njuno obliko pa drži klimatska naprava, ki zagotavlja hkrati tudi prijetno notranjo temperaturo. V glavnem so take hiše namenjene taborjenju, zdaj pa jih nameravajo nekoliko izpopolnjene patentirati tudi kot družinske hišice

Na industrijski razstavi v Nürnbergu so Nemci prvič pokazali 41 m dolgi tovorni vagon, ki ima dvajset osi, tehta 110 ton in je na naj mogoče naložiti 220 ton tovara. Načrte za novi vagon, ki ga bodo uporabljali za specialne pošiljke, so pripravljali dve leti

Prestolnica Filipa Makedonskega

V Grčiji bodo v kratkem začeli izkopavati staro prestolnico kraljev Filipa Makedonskega in Aleksandra Velikega. Gre za antično mesto Pele, ki so ga odkrili v bližini Edese v zahodni Grčiji. Grška vlada je povabila vrsto slovitih tujih arheologov, naj sodelujejo pri tem obsežnem delu z najboljšimi grškimi strokovnjaki, ki so že opravili vsa potrebna pripravljala dela in začeli odkopavati enega izmed osrednjih trgov tega antičnega mesta. Znanstveniki pričakujejo, da bodo našli na tem kraju mnogo zgodovinskih pomembnih in dragocenih predmetov, ki utegnejo v marsičem dopolniti poznavanje tedanjega časa.

Zvočni valovi uspavajo čebele

Dva ameriška znanstvenika sta z zvoki uspavala čebele. Zvočnik je v bližini uljnaka oddajal zvoke različne jakosti in višine, znanstvenika pa sta pri tem opazovala čebele. Zvok s frekvenco 600 in jakostjo 120 decibelov je tako pomirjevalno vplival na čebele, da ves čas niso prav nič delale. Ker ta zvok dobro prenese tudi človeško uho, upata znanstvenika, da čebele v bodoče ne bodo več pikale svojih skrbnikov, če bodo šarili po panju ob spremljavi takih zvokov.

Kdo se je prvi bril

Kdaj in na katerem delu sveta so se ljudje najprej začeli briti, ni znano. Strokovnjaki sicer vedo, da je to bilo že v kameni dobi, saj so med izkopaninami našli kamnito britve, ki arheologi menijo o njej, da je stara okoli dvanajst tisoč let! Kamen je bil torej prva surovina, ki so jo upo-

čimrnost, higiena ali kaj drugega? Da se je britje razširilo po Evropi, se imajo moški zahvaliti predvsem rimskemu vojskovodji Scipionu, ki je med vojnami v Afriki pri tamošnjih domačinih opazil britve in doglal, da je to v afriških podnebnih in higien- skih razmerah pravcati blago- dujejo, da je bil brivski postopek zelo počasen, saj je brivec mogel na dan obriti le tri stranke. Britje so »izvajali« le v privatnih kopališčih, kjer so si tudi sicer negovali telo. Brado so najprej namočili v toplo vodo, zatem pa jo po vzoru Feničanov in Egipčanov namakali s toplim oljem in šele tedaj se je začelo pravo britle.

slavnom sprevedu stopal tudi človek, ki je po tedanji navadi vsakega dne bril Scipionu glavo in obraz. To je bil prvi brivec v Evropi.

Kratkrat je nastala v Rimu, zlasti med uglednimi meščani, moda britle. Težava je bila le v tem, ker je bil v tem velikem mestu en sam brivec, Scipionov suženj, vsi uglednejši Rimljani pa so prav tako hoteli biti lepo obriti. Pripomočkov, ki jih zdaj uporabljamo pri britleju za omeščanje kože, tedaj seveda še niso poznali, zato so morali biti med »strganjem« zelo potrpežljivi.

Scipion je svojega brivca odstopal tudi drugim uglednim Rimljanom. Ker pa je bilo »naročnikov« čedalje več, je začel brivec vzgajati vrsto mlajših pomočnikov. Imenovali so jih »tonsosores«. Zgodovinski viri nam pripovedujejo, da je bil brivski postopek zelo počasen, saj je brivec mogel na dan obriti le tri stranke. Britje so »izvajali« le v privatnih kopališčih, kjer so si tudi sicer negovali telo. Brado so najprej namočili v toplo vodo, zatem pa jo po vzoru Feničanov in Egipčanov namakali s toplim oljem in šele tedaj se je začelo pravo britle.

Lepo presenečenje so doživeli pri kmetu Nyhofu v Ziepu na Nizozemskem. Kobila je povrgla dva zdrava žrebička, kar je velika redkost

9000 let stara civilizacija

Znana angleška arheologinja dr. Kathleen Kenyon je izjavila na sestanku britanskega kraljevskega inštituta, da so našli med obsežnim izkopavanjem, na področju Jeruzalema številne dokaze za to, da se je človeška civilizacija začela razvijati že mnogo prej, kakor so domnevali strokovnjaki doslej. Odkritje postopaj v svetopisemskem mestu Jerihon iz razdobja, ki pade nekako v leta okoli 6800 pred našim štetjem, je omajalo vse dosedanje domneve o prvih začetkih človeške civilizacije. Na tem kraju je obstajalo naselje, ki je bilo že v tisti davni dobi dokaj urejeno. Celotna ureditev je bila na tako visoki stopnji, da so bili strokovnjaki zelo presenečeni.

Na dolgo pot v Avstralijo se odpravljajo z jeepom štirje Londončani, ki jih vidite na sliki. Prepeljali se bodo čez Rokavski preliv, nato potovali skozi Pariz, Genova, Milano, Benetke, Trst, Beograd, Solun, Ankaro in Teheran do Kalkute, potem pa v Rangun in dalje do Singapure. Čez Sumatro in Javo se bodo odpravili do Melbournu v Avstraliji

»Kaj se pravi priden fantek? Mar bi telefonirali moji materi in ji rekli, naj že nel am škripati!«

Drobne ZANIMIVOSTI

SE ENO SONCE

Zdaj so prvič dokazali, da obstoje tudi izven našega sončnega sistema planete, ki krožijo okoli svojega sonca. Pri proučevanju zvezde 81 v zvezdju Laboda je ugotovil ameriški zvezdoslovec Strand planet, ki je osemkrat večji od našega Jupitra in kroži okoli svojega sonca. Za to pot potrebuje 4,8 našega leta. Proden je omenjeni zvezdoslovec potrdil to svojo domnevo, je ujel na 232 fotografiranih plošč nad 17.000 zvezd in opravil ob podpori svojih asistentov okoli 200.000 meritev.

DAVKI IN ZENITEV

Mestni očetje kanadskega Granvhorsta so si belili glavo, kako bi mešane pripravili do rednejšega plačevanja davkov. Med drugim so sprejeli tudi tale predlog: nihče se ne more poročiti, če ne predloži plačnega potrdila, da so on sam in njegovi družinski člani poravnali vse davčne dajatve.

NAJHITREJŠI ZOBARSKI SVEDRI

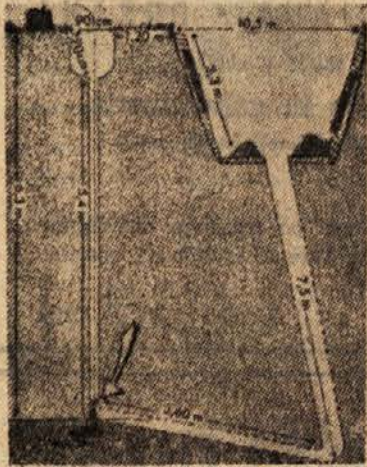
Na nedavni zobozdravstveni razstavi v Parizu so pokazali med drugim tudi najhitrejši zobarske svedre na svetu. Ti vrtilni stroji z disantnimi svedri imajo po 30.000 obratov v minuti, medtem ko je pri dosedanjih zobarskih svedrih znašala hitrost le okoli 4000 do 5000 obratov. Zaradi tako velike hitrosti bolnik seveda ne čuti skoraj nikakršne bolečine, kadar mu zdravnik s takšnim svedrom čisti votel zob.

SODOBNO KONSERVIRANJE MLEKA

Angleški izumitelji so našli nov postopek za konserviranje mleka, ki ostane popolnoma sveže več let. Metoda sama je nekoliko presenetljiva, kar pri tem uporabljajo ultra zvoke. Sam postopek poteka v treh fazah. Najprej mleko pasteurizirajo, zatem ga prelijejo v posode, kjer ga izpostavijo delovanju ultra zvoka, naposled pa ga prelijejo v posode, da zmrzne. Leto dni po molži ima tako konservirano mleko okus, kakor da je sveže, pa tudi vse druge lastnosti tako konserviranega mleka ustrezajo svežemu.

Vsa Amerika je vneto poslušala radijski prenos iz Manorville pri New Yorku, kjer je padel sedemletni Benjamin Hooper v vrtno za vodnjak. Eden naših posnetkov kaže dečka, ki so ga rešili po vso noč trajajočih delih, na drugi pa je grafični prikaz reševalne akcije. Deček, ki je padel skozi 90 cm široko luknjo skoraj šest metrov globoko, je stal na dnu v talni vodi, reševalci pa so se mu približali od strani

DOLGOČASJE

- Povprečni Američani
- se dolgočasijo
- tretjino življenja

»Navzlic silovitemu tempu sodobnega življenja je dolgočasje eden najhujših sovražnikov povprečnega Američana.« zatrjuje skupina zdravnikov, ki so več mesecev anketno proučevali dolgočasje in ugotovili, da v sodobni Ameriki ni človeka, ki bi mu ne bilo dolgočas. Prav dolgočasje je eden najhujših mikrobov, ki napadajo duševno zdravje človeka. Če se človek dolgočasi pol ure, je bolj utrujen, kakor bi delal ves dan, pravijo ti zdravniki.

V njihovem poročilu je rečeno, da se kdaj pa kdaj dolgočasi prav vsak človek, povprečni ljudje pa preživijo v dolgočasu tretjino življenja. Najmanj se dolgočasijo tisti, ki se živo zanimajo za različne dejavnosti.

Avtomatično delo ni vedno najbolj dolgočasno. Pri prebiranju fižola, kar pomeni mehanično delo, ima gospodinja vedno dovolj časa za sanjarjenje ter za razgovore s stanovalci ali gosti, likanje zložene krila zahteva precejš-

njo pozornost, zato gospodinja pri tem ne more misliti na kaj drugega. Pri vsakdanjem delu, ki zahteva določeno pozornost, ne preprečuje pa razmišljanja, se človek najbolj dolgočasi. In kako je dolgočasenje porazdeljeno na življenjske dobe? Vse kaže, da se najmanj dolgočasio otroci, v velikih težavah pa so mladi ljudje do dvajsetega leta, ki prav v tej dobi potrebujejo v določenih presledkih močne senzacije, da uidejo z dolgočasenosti.

Če je pošameznikova inteligenca mnogo višja, kot to zahteva njegovo vsakdanje delo v poklicu, se tak človek po navadi zelo dolgočasi. Nasprotno pa se ljudje, katerih delo presega ali popolnoma zavzema njihove sposobnosti, nikoli ne dolgočasio, pa čeprav zaradi nesposobnosti za določeno delo izgubijo službo. Nadarjeni in strokovno usposobljeni delavci v industriji se težko navadijo na preprosta in lahka dela, ki jih dolgočasio. Zaradi enoličnosti domačega dela so gospodinjne pogosto bolj utrujene kot pa možje, ki opravljajo težavno, vendar zanimivo delo.

Zunanji znaki, na primer zdehanje, živčno presedenje ali ozi-

ranje okoli sebe, so dejansko neke vrste refleksna obramba duha pred dolgočasjem, prav kot je na primer drget telesna obramba pred mrazom. Zdehanje je zadnji napor človeka, ki je že utrujen in se dolgočasi, pa se navzlic temu trudi, da bi ostal pozoren, čeprav iz gole vljudnosti.

